

RED MANJE BRAĆE

UREDBA FRANJEVAČKE FORMACIJE

Pro manuscripto

Generalno tajništvo za formaciju i studije, OFM

Zagreb, 2004.

BIBLIOTEKA »BRAT FRANJO« Dokumenti

Izdaje:

Južnoslavenska Konferencija franjevačkih provincijala Kaptol 9, Zagreb

Preveo: dr fra Nikola Vukoja

Korektura: fra Nikola Vukoja

Tehničko uređenje: fra Petar Filić

Glavni urednik: dr fra Nikola Vukoja

FRA GIACOMO BINI, OFM

GENERALNI MINISTAR CIJELOGA REDA MANJE
BRAĆE I PONIZNI SLUGA U GOSPODINU

ODREDBA

U skladu sa smjernicama Generalnih konstitucija i dokumenata Crkve, dobivši suglasnost Generalnoga definatorija na sastanku održanom 07. ožujka 2003. godine, po propisu Generalnih statuta, cl. 74,3, služeći se ovlašću koja nam pripada po službi, ovom odredbom potvrđujemo i objavljujemo

UREDBU FRANJEVAČKE FORMACIJE

i određujemo da bude obvezatna za cijeli Red.

Određujemo, osim toga, da sve naše provincije i nadležne jedinice, sukladno novoj *Uredbi franjevačke formacije*, izrade vlastitu *Uredbu formacije*, uz potrebne prilagodbe različitim zahtjevima i prilikama, kako bi se osigurala prikladna trajna i početna formacija.

Dano u Rimu, iz sjedišta Generalne kurije Reda, dana 19. ožujka 2003., na svetkovinu sv. Josipa.
Prot. 093060

FRA GIACOMO BINI, OFM
Generalni ministar

FRA JOSÉ RODRIGUEZ CARBALLO, OFM
Generalni tajnik za formaciju i studije

PREDGOVOR

Prošlo je deset godina od objavljivanja instrukcije *Potissimum Institutionis*, a ipak još zadržava svoju valjanost načelo, utvrđeno u Instrukciji, da «obnova Instituta zavisi poglavito od formacije njihovih članova» (PI 1). Smatram da postoji dosta opće uvjerenje kako je na početku i u temelju istinske obnove ili «ponovnog utemeljenja» posvećenoga života odlučno opredjeljenje za formaciju, trajnu i početnu, prilagođenu sadašnjih zahtjevima. S druge strane, nikada kao danas nije se zamjećivala briga za aktualiziranu formaciju koja bi odgovorila novih zahtjevima posvećenih i novim prilikama koje žive oni koji nam se približavaju da traže da ih pratimo u razlučivanju vlastitoga poziva.

U ovim godinama koje nas dijele od slavlja Drugog vatikanskog sabora, posvećeni je život – koga vode mnoge i mudre smjernice Crkve – prošao dugačak hod, vrlo često naporan, i doveo je do kraja dubokog i ozbiljnog razmišljanja o svom identitetu i, susljedno, o formaciji.

Hod i razmišljanje su između ostaloga dospjeli da posvećeni život u njemu samom shvaćaju kao formativni proces koji traje cijeli život i koji, stoga, «ne prestaje nikada» (VC 65). Ne može biti drugačije. Ako je cilj posvećenoga života «suobličenje Gospodinu Isusu i njegovu posvemašnjem žrtvovanju», ako «formacija mora težiti» tom suobličenju koje se sastoji u «postupnoj asimilaciji Kristovih osjećaja prema Ocu» (VC 65), očito je da je u formaciji u igri sam identitet posvećenoga života; kao što «izgleda da je očito da taj hod mora trajati cijeli život i uključivati cijelu osobu, srce, um i snage» (RdC 15; usp. VC 65).

Nije, stoga, moguće govoriti o posvećenom životu a da se ne govori o nikad dovršenoj formaciji. Još manje se može govoriti o formaciji misleći samo, niti poglavito, na prve godine redovničkoga života, na početnu formaciju, kao da je riječ o čisto pedagoškom procesu pripreme za zavjete. Niti se može govoriti o formaciji kao da bi se ona jednostavno sastojala u stjecanju novih pojmova ili u učenju novih ponašanja. Potrebno je formirati ljudsko srce da nauči ljubiti kao što ljubi božansko srce, potrebno je formirati/formirati sve dok se nema «isto mišljenje kao i u Kristu Isusu» (Fil 2,5). I to, recimo to još jednom, zahvaća cijeli život: zbog toga je formacija «unutrašnji zahtjev redovničkog posvećenja» (VC 69).

Red Manje braće nije samo pažljivo slijedio hod obnove posvećenoga života, nego je u tome aktivno sudjelovao do te mjere da je formaciju učinio uistinu prioritetni izbor. O tome, između mnogih poduzetih inicijativa, svjedoče međunarodni susreti formacije i studija i, osobito, važni dokumenti koji su objavljeni u tom razdoblju, u kojima su ponuđene jasne smjernice da se odgovori zahtjevima našega vremena i da se učini da poraste svijest hitnosti i nužnosti veće vjernosti vlastitom pozivu/poslanju. Među tim dokumentima dobro je naznačiti: *Formacija u Redu Manje braće*, (Medellin 1971.), *Formacija u Redu Manje braće* (Rim, 1981.), *Iznad svega moraju željeti da posjeduju Duha Gospodnjega i njegovo sveto djelovanje* (VI. pogl. GGKK, 1987.), *Uredba o franjevačkoj formaciji* (Rim 1991.), *Trajna formacija u Redu Manje braće* (Rim 1995.), *Ratio studiorum OFM* (Rim 2001.), i *Smjernice za pastoral zvanja* (Rim 2002.).

Uredba franjevačke formacije koju je, zajedno s ministrima i odgajateljima cijeloga Reda, izradilo Tajništvo za formaciju i studije, a proglašena je 1. ožujka 1991. godine, vrijedna je jer na područje formacije primjenjuje Generalne konstitucije i Generalne statute. S jedne strane postavlja temelje franjevačke formacije na nasljedovanje Krista kako ih naznačuju Generalne konstitucije (usp. čl. 126); a s druge strane poistovjećuje nasljedovanje sa formacijom.

U formaciji, opet, ništa nije konačno. Doista, donedavno se je formacija držala modela stabilnosti i čvrstoće, dalekih od dinamičkih paradigmi koje zahtijeva stvarnost u neprestanoj i brznoj evoluciji. Danas, pak, dok osjećamo potrebu da se zadržimo u zacrtanim brazdama karizmatičke i formativne tradicije našega Reda, zapažamo također zahtjev da otvorimo nove

staze i da premislamo svoje formativne modele i procese tako da odgovaraju na potrebe trenutka koji živimo. Vjernost i kreativnost – kreativna vjernost na koju nas potiču sa svih strana – trebaju ići s rukom u ruci kao nerastavljive družice, premda nas to stavlja u situaciju stalnog traženja u kojem nema mjesta za nepogrešive recepte.

Plod takvoga traženja je nova *Uredba franjevačke formacije* koju je htio Generalni defnitorij, a izradilo ju je Generalno tajništvo za formaciju i studije, uz suradnju formatora sabranih na Međunarodnom susretu provincijskih tajnika za formaciju i studije (Asiz, 2002.), i Međunarodnog vijeća za formaciju i studije (Meksiko, 2003.). Kako su sadržaji *Uredbe* iz 1991. godine i sada valjani, nova *Uredba* zadržava te sadržaje, obogaćujući ih u mnogim slučajevima novim citatima Spisa sv. Franje, posljednjih dokumenata Crkve i Reda. Osim toga dodaje i tri nova poglavlja: franjevačka pedagogija, formacija za evanđeoski život Manjega brata i pratnja u pozivu. Opća struktura, dakle, *Uredbe* je doživjela neke promjene. *Uredba* ima četiri dijela: Evanđeoski poziv Manjega brata (br. 3 – 35); Franjevačka formacija (vr. 36 – 106); Formativne etape (br. 107 – 216); Teološka, ministerijalna i tehnička formacija (br. 217 – 240). Dodana su i tri nova dodatka: Provincijsko tajništvo za formaciju i studije, Provincijski tajnik za formaciju i studije i Moderator trajne formacije.

Za bolje razumijevanje *Uredbe* može biti korisno da naglasimo neke opće crte koje ju definiraju. Najpoznatije i najneposrednije jesu:

- *Globalnost.* *Uredba* obuhvaća cijeli formativni luk i jest za svu braću. Osim toga, slijedeći shemu Generalnih konstitucija, trajnu formaciju smatra *humusom* početne formacije (usp. br. 108 i treći dio).
- *Specifičnost.* Riječ je o franjevačkoj *Uredbi*, zamišljenoj i izrađenoj za Manju braću. Iz toga razloga su u prvom dijelu istaknute glavne označnice života Manjega brata danas, koje treba imati prisutne u formaciji braće (usp. drugi dio). Snažno franjevačka označnica *Uredbe* opravdava stalno pozivanje na sv. Franju kao »uzor« u cijelom formativnom procesu (usp. osobito Drugi dio, 1), na franjevačke izvore i na dokumente Reda.
- *Fleksibilnost.* Više nego naglašeno pravni dokument, *Uredba*, identificirajući i obuhvaćajući »bitne sadržaje franjevačke karizme da sa sve većom autentičnošću budu utjelovljeni u naše vrijeme« (br. 4), si postavlja za cilj da pruži svoj braći »razlog' - tj. motiv, temelj, smjerodavno načelo i konačni smisao – života i cjelovite formacije svakoga Manjega brata da se dadne jedinstvo, dosljednost i postupnost formativnom djelovanju« (RFF 4), spašavajući načelo da svaka provincija i kompetentna jedinica u svojoj vlastitoj *Uredbi formacije* te smjernice i načela prilagodi vlastitoj stvarnosti (usp. *Odredbu proglašenja*).
- *Personalizam.* Vjerna načelima franjevačke pedagogije (usp. br. 55 – 56), *Uredba* osobu braće i kandidata promatra kao jedinstvenu i neponovljivu, pozvanu na »neprestano nasljedovanje Krista po načinu života sv. Franje i po Pravilu u konkretnoj situaciji vremena« (GGKK 126) tijekom cijeloga svoga života, kao subjekt vlastite formacije (usp. br. 40. 47. 114. 142). Sama se formacija shvaća kao proces objedinjavanja osobe (usp. br. 45. 51 – 52) koje se ostvaruje u mreži odnosa (usp. br. 55), vodeći računa o ritmu svakoga brata ili kandidata u formaciji (usp. br. 129). *Uredba* se jasno opredjeljuje za personalizaciju kao formativni modalitet (usp. br. 56. 92 – 104).
- *Crkvenost.* Crkva je »mjesto« u kojemu Manja braća žele »opsluživati Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista« (PPr 1,1), zbog čega se formacija ostvaruje u punom zajedništvu s Crkvom (usp. Prvi dio, 7). Zbog toga u *Uredbi* obiluju citati Učiteljstva, poglavito oni koji se odnose na posvećeni život.
- *Otvorenost sadašnjem svijetu.* Formacija Manjega brata je inkulturirana, pažljiva na uvjete života okoliša u kojemu se razvija (usp. br. 49). *Uredba* više puta traži da se

pazi na rečene uvjete kako bi formacija moga odgovoriti na potrebe braće u formaciji i na zahtjeve trenutka u kojemu se živi.

Revizijom *Uredbe* vjerujemo, i također živo želimo, da smo pružili veliku uslugu svoj braći založenoj u «neprekidnom obraćanju srca» (GGKK 32 § 2), što je konačni cilj cijeloga procesa formacije, i osobito odgajateljima koji su odgovorni da prate braću i kandidate u formaciji kako bi mogli u sadašnjem svijetu neprestano slijediti «po načinu života sv. Franje» (GGKK 126).

FRA JOSÉ RODRIGUEZ CARBALLO, OFM
Generalni tajnik za formaciju i studije

NAPOMENA UZ HRVATSKO IZDANJE

Radosni smo što možemo svoj braći, osobito našoj braći odgajateljima i moderatorima trajne formacije, pružiti u ruke *Uredbu franjevačke formacije*. Nadamo se je da će u njoj pronaći dovoljno nadahnuća i smjernica da se i na našim područjima još više pažnje posveti franjevačkoj dimenziji formacije, tako u trajnoj kako u početnoj formaciji.

Jednako se nadamo da će ova *Uredba* biti pravi putokaz i pri izradbi vlastitih uredbi za franjevačku formaciju, kako na razini Konferencije tako i na razini pojedinih provincija.

Samobor, 01. prosinca 2004.

fra Nikola Vukoja, tajnik Južnoslavenske konferencije provincijala OFM

KRATICE

ČM - Časoslov Muke Gospodnje.

Spisi sv. Franje

2P - Pismo svim vjernicima (2. redakcija)

ČM - Časoslov muke

NPr - Nepotvrđeno Pravilo.

OP - Opomene.

OR - Oporuka.

PBr - Pismo općem saboru braće

PoBLe - Pohvale Bogu za brata Leona

PrEr - Pravilo za eremitski život

PPr - Potvrđeno Pravilo.

PMB - Pozdrav Blaženoj Djevici Mariji

Spisi sv. Klare

3PAg - Treće pismo sv. Klare sv. Janji Češkoj

4PAg - Četvrto pismo sv. Klare sv. Janji Češkoj

Životopisi sv. Franje

1 Čel - TOMA ČELANSKI, Prvi životopis sv. Franje.

2 Čel - TOMA ČELANSKI, Drugi životopis sv. Franje.

OS - Ogledalo savršenosti (Speculum perfectionis)

Drugi dokumenti

Bah - »Evangelje nas izaziva«, Poruka Plenarnoga vijeća Reda, Bahia 1983.

CPO 8I - Dokument o odgoju i izobrazbi. Plenarno vijeće Reda, Rim 1981.

FP - Trajna formacija u Redu Manje braće, Rim 1995.

GGKK - Generalne konstitucije Franjevačkoga reda.

GGSS - Generalni statuti Franjevačkoga reda.

Mad - Poziv Reda danas, Izjava Generalnog kapitula, Madrid 1973.

Med F - Odgoj i izobrazba u Redu manje braće, Medellin 1971.

MR - Mutuae relationes, Kongregacija za biskupe i SCRIS. Rim 1978. (KS - Dokumenti 53)

NMI - Novo Millenio ineunte. Apostolsko pismo Ivana Pavla II., Rim 2001.

OdrVC - Odrednice o odgoju i izobrazbi u Redovničkim ustanovama, Kongregacija za Ustanove posvećenoga života i za Društva apostolskoga života, Rim 1990.

OrCPV - Smjernice za pastoral zvanja. Generalno Tajništvo za formaciju i studije, Rim 2002.

PI - Potissimum Institutioni. Instrukcija «Formacija u redovničkim institutima», CIVCSVA, 1990.

PP - Populorum progressio. Enciklika Pavla VI., 1967.

RdC - Ponovno krenuti od Krista. Instrukcija CIVCSVA, 2002.

RS - Ratio studiorum OFM, Generalno tajništvo za formaciju i studije, Rim 2001.

SpO - Duh molitve i pobožnosti. Teme za produbljanje i razmišljanje. Generalno tajništvo za formaciju i studije, 1996.

VC - Ivan Pavao II., Vita consecrata. Apostolska pobudnica o posvećenom životu i njegovu poslanju u Crkvi i svijetu, 1996.

ZKP - Zakonik kanonskog prava.

UVOD

1. Franjevačka formacija se temelji na osobnom susretu s Gospodinom i počinje Božjim pozivom i odlukom svakog pojedinoga da sa svetim Franjom, djelovanjem Duha Svetoga, slijedi stope siromašnoga i raspetog Krista kao njegov učenik.
2. Franjevačka formacija je trajni proces rasta i obraćenja koji obuhvaća cijeli život osobe (usp. VC 65), pozvane da razvija svoju ljudsku, kršćansku i franjevačku dimenziju, živeći radikalno sveto Evandjelje, u duhu molitve i pobožnosti, u bratstvu i malenosti.
3. Nasljedovanje Isusa Krista, na način svetoga Franje, vodi manjega brata da se zalaže s Crkvom te se, kao glasnik pomirenja i mira, stavi u služnje ljudima svoga vremena.
4. *Uredba* ima za cilj izložiti »razlog« - tj. temelj, motiv, smjerodavno načelo i konačni smisao - života i formacije svakoga manjeg brata, da se dadne jedinstvo dosljednost i postupnost formativnom djelovanju. Ona namjerava naznačiti i obuhvatiti bitne sadržaje franjevačke karizme da sa sve većom autentičnošću budu utjelovljeni u naše vrijeme.

I. EVANĎEOSKI POZIV MANJEGA BRATA

1. NASLJEDOVANJE KRISTA

5. Život Manje braće jest izbližega slijediti Isusa Krista, djelovanjem Duha Svetoga (usp. GGKK 1 § 1; 5 § 2) u neprestanom hodu obraćenja (usp. GGKK 32 §2), vjerni vlastitom pozivu manjega brata (usp. GGKK 64), na način kako ga je opsluživao i predložio sv. Franjo.

Manji brat, vođen Duhom, postaje učenicom Gospodina koga prihvaća za jedinog Učitelja svoga pokorničkog života.

6. Pravilo i život manje braće jest obdržavati sveto Evandjelje (usp. PPr 1,1), slijedeći siromašnoga i poniznog Krista (usp. NPr 9,1).

Manji brat svoj život i formaciju temelji na Evandelju i Pravilu o kojemu razmišlja i koje prihvaća u svom srcu u svjetlu primjera i Spisa svetoga Franje i njegovih sljedbenika (usp. GGKK 2 § 2).

7. Način evanĎeoskoga života Manje braće, sadržan u Pravilu svetoga Franje, tumače i primjenjuju Generalne konstitucije Reda (usp. GGKK 10; 12 § 1).

Manji brat, da bi živio franjevačku karizmu, mora poznavati Generalne konstitucije kao i Generalne i partikularne statute te sukladno njima urediti svoj osobni i bratski život (usp. GGKK 12 § 2).

2. POTPUNO PREDANJE BOGU

8. Da bi odlučnije slijedili stope Isusa Krista i vjerno opsluživali sveto Evandjelje, Manja braća žive savez s Bogom njemu se redovničkim zavjetovanjem potpuno posvećujući u Crkvi za dobro ljudi (usp. GGKK 5 §§ 1-2).

Manji brat je pozvan obdržavati sveto Evandjelje »živeći u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći« (PPr 1,1); u tome mu pomažu Gospodinova milost i snaga bratske ljubavi po duhu svetoga Franje.

9. Da bi slijedili Krista »koji je položio svoju volju u volju Očevu« (2 P 10), Manja braća se odriču samih sebe i ulaze u poslušnost (usp. PPr 2,11; 10,2), obećaju da će se pokoravati Gospodinu Bogu, služiti i slušati uzajamno jedan drugoga (usp. NPr 5,14) i da će slušati ministre i sluge bratstva (usp. PPr 10,1-3; GGKK 7 §§ 1-2).

Manji brat se odgaja u zreloj i odgovornoj poslušnosti - slušanjem Božje riječi, dijalogom s braćom i s ministrima, te bratskim služenjem i zajedništvom.

10. Da bi slijedili Krista »koji je radi nas postao siromašan na ovome svijetu« (usp. PPr 6,3), Manja braća se korjenito odriču samih sebe i svake stvari te žive kao maleni »među siromašnima i slabima« (NPr 9,2) - radosno naviještajući blaženstva svim ljudima (usp. GGKK 8 § 3).

Manji brat postupno stječe osobnu raspoloživost da uzajamno dijeli »sve što ima« (Dj 3,6), kao sluga i pokoran svakom ljudskom stvorenju radi Boga (usp. 2 P 47), provodeći ponizan, radin i trijezan život.

11. Da bi radikalno slijedili Krista nepodijeljenim srcem »radi Kraljevstva nebeskoga« (Mt 19,21), Manja braća žive čistoću kao Božji dar »čistim srcem i dušom« (OP 16,2), Bogu se potpuno posvećuju - živeći evanđeoskim i bratskim životom (usp. GGKK 9 § 3).

Manji brat podržava čistim svoj život velikodušnim predanjem vlastitome poslanju Reda, njegovanjem temeljite čuvstvene zrelosti u odnosima s braćom i svim drugim osobama, te jednostavnim i vedrim pogledom na sva stvorenja (usp. GGKK 9 §§ 3-4).

3. DUH MOLITVE I POBOŽNOSTI

12. Život nasljedovanja Manja braća podržavaju iskustvom vjere - hranjene Božjom riječju i osobnim susretom s otajstvom Boga u Isusu Kristu snagom Duha.

Manji brat razmatra Božju beskonačnu ljubav prema sebi te je potaknut da Isusa Krista iznova traži i nalazi u Pismima, u povijesti, u svakom vidiku života, u bratu i u svemu stvorenju, te u trajnom naporu da razluči djelovanje Duha.

13. Manja braća odgovaraju na Isusov poziv - »obratite se i vjerujte Evanđelju« (Mk 1,15), živeći Evanđelje i razmatrajući otajstva Gospodinova utjelovljenja, muke, smrti i uskrsnuća.

Manji brat, u trajnom procesu obraćenja, jest novo stvorenje u Kristu, te, poput svetog Franje, cijeli njegov život postupno postaje molitvom hvale koja slavi Božju ljubeznu prisutnost i djelovanje.

14. Zajedničkom molitvom Manja braća produbljuju svoju želju da služe, ljube, časte i klanjaju se Gospodinu u jednostavnosti, u bratstvu, unutar Crkve.

Manji brat stavlja molitvu u središte života bratstva. Osobito Euharistijom i Liturgijom časova u ime Crkve slavi otajstvo spasenja što ga je Krist ostvario.

15. U svagdašnjoj molitvi Manja braća slušaju i prihvaćaju Očevu volju kako bi shvatili i odgovorili na sveto Božje djelovanje u svome životu i u svijetu.

Manji brat se stavlja pred siromašnog i raspetog Krista, svoga Učitelja, stalno potvrđujući svoju vjernost njemu i Evanđelju, Crkvi, Redu i njegovu poslanju, čovjeku i našem vremenu.

16. U nasljedovanju Krista, koji je uzeo tijelo naše lomne ljudskosti od Djevice Marije (usp. 2P 4), Manja braća sudjeluju s drugim ljudima u molitvi i pohvali Ocu.

Manji brat njeguje osobitu pobožnost prema Djevici Mariji, Zaštitnici Reda, prakticira »oblike marijanskoga štovanja koji su svojstveni franjevačkoj predaji« (GGKK 26 § 2), i nastoji u zdravoj pučkoj religioznosti hraniti svoj vlastiti poziv i vjeru Božjega naroda.

4. BRATSTVO

17. Po primjeru siromašnoga, poniznog i raspetog Krista, koji je sabrao oko sebe učenike i oprao im noge, Manja braća žive u bratstvu, u služenju i u uzajamnom darivanju (usp. GGKK 38).

Manji brat napreduje u poznavanju i prihvaćanju sebe i drugih, njegujući snažno obiteljski duh (usp. PPr 6,7), tako da cijelo bratstvo postane povlaštenim mjestom susreta s Bogom (usp. GGKK 39; 40).

18. Bratstvo sačinjavaju braća koja se nisu birala, već su Božji dar jedan drugome (usp. OR 14); to je mjesto gdje milost Duha Svetoga čini vidljivim Kristov lik, jer svaki brat nosi i izražava njegov otisak (usp. OS 85); to je mjesto pomirenja i mira u kojemu je moguć susret sa živim i pravim Kristom.

Manji brat prihvaća druge kao Očev dar, živi puno zajedništvo u molitvi, raduje se zbog dobra što ga Bog čini u svakome pojedincu (usp. OP 17), bratstvo smatra uspostavljujućim i karakterističnim elementom svoga biti manji i svoga evanđeoskog poziva.

19. Bratstvo je prvotno mjesto u kojemu se živi i naviješta Evanđelje, jer u njemu svaki brat biva evangeliziran i od njega prima poslanje da evangelizira.

Manji brat vrši poslanje vlastito Redu u skladu s bratstvom i u njegovo ime, tako da braća u njemu sudjeluju (usp. GGKK 112 § 2).

20. Manja braća u svom nasljedovanju Krista priznaju da se franjevačka karizma očituje na različite načine u životu muškaraca i žena koji se nadahnjuju na svetome Franji (usp. GGKK 55).

Manji brat živi u zajedništvu života i djelovanja s Franjevačkom obitelji, promičući različite oblike karizme svetoga Franje u duhu suradnje za kraljevstvo Božje.

21. Iskustvo Božjega očinstva i bratstva s Kristom vodi manju braću dotle da postaju braća svim ljudima i svakome stvorenju u duhu malenosti, jednostavnosti, radosti i solidarnosti.

Manji brat dobrohotno prihvaća svakoga, nikog ne isključuje, ljubi sve ljude, posebice siromašne i slabe kojima služi majčinskom brigom, odbacuje nasilje, zauzima se za pravdu i mir, te poštuje stvoreni svijet.

5. MALENOST

22. Da bi se suobličili našem Gospodinu Isusu Kristu »koji ponizi sam sebe postavši poslušan do smrti« (Fil 2,8), Manja braća smatraju malenost bitnom sastavnicom svoga specifičnog poziva te je vjerno žive u siromaštvu, poniznosti i blagosti među najmanjima, bez vlasti i povlastice (usp. GGKK 64; 66 § 1; 85).

Manji brat otkriva svoju neznatnost i potpunu ovisnost o Bogu, izvoru svakoga dobra, te živi kao pridošlica i tuđinac« (usp. PPr 6,2), izmiren i miroljubiv, dočekljiv, kao brat i podložan svakom stvorenju (2P 47).

23. Malenost izražava način kako braća žive u bratstvu, u slušanju i u dijalogu, kako očitujući vlastite potrebe, kako se ponizno poslužuju, žive u uzajamnom posluhu, te nastoje djelima i riječima zajednički kako ih Bog poziva navješćivati Kraljevstvo Božje.

Manji brat uči kako da upozna sama sebe i kako da druge učini dionicima svojih dobara sve do potpunog odreknuća samoga sebe iz ljubavi prema braći.

24. Manja braća svjedoče svijetu sirmašnog i poniznog Krista životom uistinu siromašnim u upotrebi dobara, te rade »vjerno i predano« (PPr 5,1), radosno i zahvalno, svjesni da je sve Božji dar.

Manji brat, poput svetoga Franje, rado radi svojim rukama (usp. OR 20) za izgradnju Božjega Kraljevstva, za uzdržavanje bratstva kao i radi toga da bi ono što ima podijelio sa siromasima i sa potrebnima (Dj 3,6).

25. Manja braća slijede primjer svetoga Franje koga je Bog doveo među gubavce tako što izabirući život i položaj siromašnih, s njima se poistovjećuju, služe potlačenima, ožalošćenima i bolesnima, i daju da ih oni evangeliziraju (usp. GGKK 66 § 1; 96 § 2; 97 § 1).

Manji brat se čini osjetljivim i radi na uklanjanju svakog oblika nepravde i nečovječnih struktura u svijetu, izričito se opredjeljuje za siromašne, te postaje glasom onih koji su bez glasa, oruđem pravednosti i mira, te Kristovim kvascem u svijetu.

6. EVANGELIZACIJA

26. Manja braća, učenici Gospodinovi i navjestitelji njegove riječi, po uzoru na apostole sudjeluju u evangelizatorskome poslanju Crkve (usp. GGKK 83 § 2) i »donose svima koje susreću mir i dobro od Gospodina« (GGKK 85).

Manji brat njeguje stav dobrohotnosti i dijaloga naspram različitim kulturama i religijama, pozoran je na znakove vremena da bi živio i vjerno naviještao vrijednosti Evanđelja današnjim ljudima.

27. Manja su braća i sama uključena u zahtjevnost Evanđelja »te dobro znaju da nitko ne može evangelizirati ako prije ne dopusti da sam bude evangeliziran« (GGKK 86).

Manji brat, hranjen Kruhom života na stolu Božje riječi i Kristova Tijela, raste u usvajanju evanđeoskih vrednota prije negoli ih navješćuje drugima.

28. Manja braća slave Kristovu prisutnost, čine da se njegov glas čuje među narodom svjedočanstvom svoga života, podložni svima priznajući da su kršćani (usp. NPr 16,6; GK89,1).

Manji brat daje svjedočanstvo života bratskim zajedništvom, kon-templetivnim i pokorničkim životom, te služenjem u bratstvu i ljudskom društvu - kao čovjek mira u radosti i jednostavnosti srca.

29. Kad se Gospodinu sviđa, Manja braća izričito naviještaju Evanđelje svjedočanstvom riječi (usp. NPr 16,7), navješćujući nadasve otajstvo siromašnoga i rassetoga Krista, propovijedaju pokoru, pomirenje i mir svim ljudima.

Manji brat je pažljiv da živi Evanđelje koje naviješta, daje prednost »čistoj i uravnoteženoj« riječi pred retoričkom i akademskom, više voli »kratkoću govora«, te upotrebljava »konkretnu i jednostavnu prisposobu, jer dobro zna da je više potrebna krepost negoli riječi« (2 Čel 107).

7. U CRKVI I U SVIJETU

30. Nasljedovanje Krista na način svetoga Franje vjerodostojno se i potpunoma ostvaruje u Crkvi (usp. GGKK 1 § 1), Kristovu Tijelu i »sakramentu spasenja za naše vrijeme« (GGKK 87 § 3).

Manji brat njeguje vjeru u Boga u Crkvi, živi u zajedništvu s Božjim narodom (usp. GGKK 4 § 1) u posluhu i u poštivanju prema Pastirima (usp. GGKK 4 § 2), da bi ispunio riječ Raspetoga iz Svetoga Damjana upućenu svetome Franji: »Idi, popravi moju kuću« (2 Čel 10).

31. Mjesna Crkva je mjesto u kojemu Manja braća žive svoju karizmu, pridonose rastu crkvene zajednice i vrše svoje službe (usp. MR 37; GGKK 105; 115).

Manji brat, prožet vjernošću Crkvi (usp. Med F 28), sudjeluje u njezinu poslanju svjedočanstvom života i apostolskim radom sukladno franjevačkoj karizmi.

32. Slijedeći Krista koji je udario svoj šator u svijetu, manja braća su pozvana da žive svoju karizmu među svim ljudima i da budu pozorni na znakove vremena kao na oruđa pravde i mira.

Manji brat stječe franjevački pogled na svijet i čovjeka, razvija uravnoteženi kritički sud o događajima (usp. GGKK 129 § 2; 131 § 1), i otkriva u svijetu dobro što ga Bog ondje ostvaruje (usp. Med F 52).

33. Da bi bila vjerna svome pozivu, Manja se braća utjelovljuju u konkretne prilike naroda u kojemu žive, ondje otkrivaju raznolika Kristova lica i nalaze primjereni oblik franjevačkoga života.

Manji brat njeguje svoj poziv u konkretnoj kulturnoj sredini u kojoj živi njegovo bratstvo, u dijalogu s ljudima svoga vremena (usp. GGKK 130).

34. Manja braća, vjerni stilu proročkoga života što su ga primili od svetoga Franje, trude se da stvaralački otkriju nove putove u promicanju i širenju evanđeoskih vrednota.

Manji brat, kao glasnik mira, nosi mir u srcu i predlaže ga drugima (usp. GGKK 68 § 2), te je spreman odlučno prokazati sve što je protivno dostojanstvu čovjeka i kršćanskim vrednotama.

35. Manja braća da bi s većom savršenošću slijedila Krista s osobitom pažnjom gledaju na Mariju, »Djevicu koja je postala Crkvom« (PM 1), na kćer i službenicu svevišnjega i najvišega Kralja« (ČM, Ant.2) koja je svijetu darovala Spasitelja.

Manji brat, učenik Gospodinov, nastoji po Marijinu primjeru živjeti svoje stanje skromnoga i vjernog sluge, uvijek spreman da prihvati i naviješta čudesna djela što ih Bog vrši u Crkvi i u današnjem svijetu.

II. FRANJEVAČKA FORMACIJA

1. PO PRIMJERU SVETOGA FRANJE

36. Nasljedovanje Krista bilo je za svetoga Franju označeno susretom s Raspetim u crkvi Sv. Damjana, susretom s gubavcem i slušanjem Evanđelja. Ta su iskustva učinila da je sveti Franjo rastao u svojoj zanosnoj ljubavi prema siromašnima i raspetome Kristu sve do pune suobličivosti s njime na La Verni.

37. Snažno iskustvo Boga kao Oca i najvećega Dobra obilježilo je život svetoga Franje i dovelo ga do stava zahvalnosti i hvale prema Stvoritelju zbog njegovih čudernih djela te ga je učinilo bratom svim ljudima i svim stvorenjima.

38. Dar udijeljen svetome Franji bio je taj da počne činiti pokoru. To je u sebi uključivalo i proces trajnoga obraćenja koji mu je pretvorio u slast ono što mu se prethodno činilo gorkim. Sveti je Franjo potom bio doveden do toga da napusti mentalitet i stavove ovoga svijeta, da se liši sebe i svojih stvari kako bi sa života usredotočenoga na sebe prelazio na postupno suobličavanje Kristu (usp. OR 1,3-4).

39. Put svetoga Franje jest uzorom za život i formaciju braće našega vremena koja su također pozvana da prijeđu isti put sve dok ne stignu do mjere uzrasta punine Kristove (usp. Ef 4,13) - vjerna poslanju naviještanja Evanđelje svim narodima (usp. PPr 12).

2. NAČELA FRANJEVAČKE FORMACIJE

1) Opća načela

40. Manji je brat, djelovanjem Duha Svetoga, glavni protagonist vlastite formacije, odgovoran da prihvati i pounutarnji sve vrijednosti franjevačkoga života, sposoban je za osobnu samostalnost i inicijativu (usp. GGKK 129 § 1-2).

41. Franjevačka formacija jest dinamični proces rasta u kojemu manji brat otvara svoje srce Evanđelju u svakodnevnom životu, zalažući se za svoje trajno obraćenje kako bi uvijek vjernije slijedio Isusa Krista u duhu svetoga Franje.

42. Formativni proces je pozoran na jedinstvenost svakoga brata i na otajstvo koje nosi u sebi zajedno s posebnim darovima (usp. GGKK 129§ 1), da bi potpomogao njegov rast upoznavanjem sebe i traženjem Božje volje.

43. Franjevačka se formacija događa u bratstvu i u stvarnome svijetu, gdje manji brat iskustveno doživljava snagu milosti, gdje se obnavlja u duhu i srcu i gdje razvija svoj evangelizacijski poziv.

44. Formacija je pozorna na ljudski, kršćanski i franjevački rast brata, kako bi mogao svim srcem slijediti Isusa Krista na način svetoga Franje.

2) - Posebna načela

45. Franjevačka formacija je cjelovita, tj. vodi računa o čovjeku u njegovoj cjelovitosti kako bi »skladno razvijao svoje fizičke, psihičke, moralne i intelektualne darove« (GGKK 127 § 2), te kako bi se aktivno uključio u društveni i zajedničarski život (usp. GGKK 128).

46. Franjevačka formacija je hod u kojem se njeguju temeljni vidici našega posvećenoga života; zbog toga je svaki pothvat usmjeren rastu u duhu molitve i pobožnosti, u bratstvu, malenosti, služenju i u evangelizaciji.

47. Franjevačka formacija je iskustvena, a to znači da pomno pazi na život i darove svakoga brata, da promiče konkretno iskustvo vlastitog stila i franjevačkih vrednota u svakodnevnicima kako bratstva tako i pojedinca.

48. Franjevačka formacije je praktična: ona naime ima za cilj provesti u djelo ono što se uči (usp. OP 7), posebice putem postojane navike na siromaštvo i na rad (usp. GGKK 77 § 1; 127 § 4), utemeljene na primjeru svetoga Franje (usp. OR 24).

49. Franjevačka formacija je inkulturirana u prilike životne, sredine i vremena u kojem se ona ostvaruje, ostajući vjerna Evanđelju i predaji Reda (usp. GGKK 130).

50. Franjevačka formacija je otvorena novim oblicima života i služenja (usp. GGKK K 131 § 1), te pozorna na obnovljene pozive svijeta i Crkve (usp. CPO 81 7-8).

51. Franjevačka formacija se organizira u etapama koje uključuju osobu od početka procesa zvanja te kroz sve vrijeme njegova života kao manjeg brata.

52. Franjevačka je formacija «organska cjelina, ona je postupna i dosljedna» (GGKK 133) u svojim različitim etapama, jer promiče razvoj osobe na skladan i postupan način, u punom poštivanju svakoga pojedinca.

53. Franjevačka formacija, trajna i početna, smatra studij jednom od bitnih sastavnica (usp. RS 31). Zbog toga studiju posvećuje odgovarajuće vrijeme, uvažavajući posebne darove svakoga pojedinca (usp. GGKK 162) »ukorak s vremenom i u dijalogu s traženjem smisla današnjeg čovjeka« (RdC 18), i uvažavajući nužnosti i potrebe provincije i Reda (usp. RS 98). «Ne zaboravljajući kako kultura nije ograničena samo na intelektualnu dimenziju osobe« (PI 91), kulturna formacija omogućuje manjem bratu da stekne sve potpuniju spoznaju Boga i bolje služenje ljudima.

54. Franjevačka formacija promiče istinski smisao za disciplinu koja je usmjerena čestitoj spoznaji sebe, samokontroli, bratskom životu i služenju (usp. GGKK 132).

3. Franjevačka pedagogija

55. Franjevačka je pedagogija označena:

- Ciljem koji se sastoji u punom poistovjećivanju sa siromašnim, raspetim i uskrslim Kristom (usp. 2 Čel 105; 3PAg 3). Taj se cilj dostiže prihvaćanjem istog dara koji je Franji darovan: započeti činiti pokoru (usp. OR 1), živeti u trajnom procesu obraćenja koji oslobađa od samih sebe da se usredotoči na osobu Gospodinovu.
- Promicanjem cjelovitog rasta osobe u nasljedovanju «nauka i primjera Gospodina našega Isusa Krista» (NPr 1,1) s nakanom da se prihvati njegov način življenja, osjećanja i mišljenja u jedinstvenom hodu koji obuhvaća sve dimenzije osobnoga života dok se ne uzvratu Gospodinu Bogu svako dobro (usp. NPr 17,17; OP 18,2).
- Pažnjom prema pojedinom bratu ili kandidatu, promatranom uvijek *osobom u odnosu*, članom zajednice braće koja je povlašćeno mjesto njegove formacije (usp. GGKK 137 § 2) i u kojoj se žive i prenose vrijednosti našega života.
- Progresivnom integracijom između evanđeoskoga zakona radikalnosti i poštivanja osobne slobode i izvornosti. Poticaji na rast i ispravljanja se ne ostvaruju u autoritativnom nametanju, nego strpljivim i punim povjerenja dijalogom, razumijevanjem potreba svakoga pojedinca, duhovnim hranjenjem i stalnom provjerom osobnih motivacija u svjetlu onih evanđeosko-duhovnih (usp. PPr 6,8; PPr 10).

56. Formativni hod, predložen onom tko, htijući «prihvatiti ovaj život», «dode našoj braći» (PPr 2,1), ima stoga kao konačni cilj stjecanje novog i dubokog evanđeoskoga i franjevačkoga identiteta. Taj se proces ostvaruje:

- *Intelektualnom (kulturalnom, teološkom, duhovnom) formacijom* koja ima zadatak predložiti i razjasniti idealne vrijednosti naše karizme u njihovim objektivnim značenjima;
- *iskustvenom formacijom* koja bratu ili kandidatu daje da se osobno mjeri sa stvarnošću našega bratskoga, kontemplativnoga i misionarskoga života;
- *po personaliziranom* modalitetu koji pomaže pojedinom odgajaniku da u – u mudrosnoj i osobnoj sintezi - usvoji vrijednosti i iskustva koje je naučio tijekom hoda (usp. 1 Čel 29 – 39).

57. Taj hod, rasvijetljen Duhom Gospodinovim i podržan naznačenim formativnim posredovanjima treba postupno dovesti pozvanoga na unutarnju preobrazbu na takav način da, toliko pozvani koliko bratstvo, u njemu vide volju da se postupno postigne novost života, dokazana u važnim trenucima kao i u redovitim situacijama, do te mjere da mu omogući da se suoči sa poteškoćama našega vremena i evangelizatorskoga poslanja (usp. VC 65).

58. Formacija toga novog identiteta zahtijeva vrijeme, vedrinu i veliku raspoloživost srca jer se osoba oblikuje veoma polako i, zbog velike raznolikosti novih zvanja, u isto vrijeme traži «osobne pažnje i prikladne metodologije». Na taj će način braća i kandidati moći dospjeti da «prihvate svoju ljudsku, duhovnu i kulturalnu situaciju» (RdC 18).

59. Osobne pomoći i prikladne metodologije ne mogu se ograničiti na kandidate i na braću u početnoj formaciji, nego trebaju biti prisutni također u trajnoj formaciji da bi podržale brata da se suoči s različitim fazama života, sa osobitim situacijama življenim u bratstvu i da daje svjedočenje evanđeoskoga života u Crkvi i u svijetu.

60. Neka se među različitim razdobljima života osobita pozornost posveti razdoblju prvih godina poslije svećanih zavjeta i svećeničkog ređenja, tako da se traže vlastite metodologije i sadržaji, prateći i ohrabrujući braću da povezuju ideal početaka sa stvarnošću njihova novog stanja života (usp. 1 Čel 103). Doista, ta je faza života u zvanju «sama po sebi kritično razdoblje, obilježeno prijelazom od života do tada pod vodstvom u situaciju pune djelatne odgovornosti» (VC 70).

61. Prvi protagonista tog formativnog djelovanja, u svjetlu i u snazi Duha, jest brat u trajnoj ili početnoj formaciji ili kandidat. On je koji treba uzeti odgovornost svoga osobnoga rasta, gledajući na Krista kao na

«ogledalo» u kojemu se ogledati u svakom trenutku (usp. 4PAg 4), i živeći s radošću i raspoloživošću služenje «na način svetoga Evandjelja» (OR 14).

4. Formirati manjega brata za evanđeoski život

62. Formacija Manjega brata za evanđeoski život – za duh molitve i pobožnosti, za život bratskog zajedništva, za pokoru i malenost, za siromaštvo i solidarnost, za evangelizaciju i poslanje, za zalaganje za pomirenje, mir i pravednost (usp. GGKK 1 § 2) – je «usklađen, postupan i dosljedan» (GGKK 133) hod koji se razvija na osobnoj i zajedničarskoj razini za kroz cijeli život.

63. Neka se u rečenoj formaciji podržavaju konkretna iskustva života u različitim dimenzijama franjevačke *forma vitae*. Neka ti formativni momenti budu pažljivo programirani, prikladno praćeni i povremeno provjeravani. Neka se stoga pazi da se ti formativni momenti ne svedu na povremena nepovezana iskustva, nego neka međusobno budu povezani i usklađivani, težeći za čvrstim ukorjenjivanjem u srce i u život brata.

64. Bilo braća bilo kandidati, svjesni da evanđeoski život kojega su prigrlili ili žele prigrliti teži za radikalnim nasljedovanjem Krista (usp. GGKK 5 § 2) «na način kako ga je opsluživao i predložio sv. Franjo» (GGKK 1; usp. OR 14. 15), neka prihvaćaju asketska sredstva tipična za duhovnu baštinu Crkve i Reda kao veliku pomoć za hod suobličavanja Gospodinu Isusu, siromašnome i raspetome, koji je konačni cilj naše *forma vitae*, i kao neophodan element franjevačke formacije (usp. GGKK 132; VC 38; RdC 18; RFF 1).

65. §1. Neka se u *formativnom projektu* različitih jedinica osigura program studija koji će braći i kandidatima pružiti stjecanje biblijskih i franjevačkih temelja, bitnih *prioriteta* naše karizme.

§2. Mogućnost da imaju izravno iskustvo pravila i života braće treba zatim omogućiti svakomu da u dubini usvoji naučene elemente i da s radošću i s ustrajnošću živi vlastiti poziv na malenost, na bratstvo i na poslanje.

Formirati za duh molitve i pobožnosti

66. §1. *Nasljedovanje Krista*, a to je život Manje braće, ukorijenjuje se u iskustvo vjere. Ono izvire iz osobnoga susreta s Isusom našim Gospodinom, prisutnim u siromahu, u Crkvi, u Riječi i u Euharistiji (usp. OR 1 – 14).

§2. Iskustvo vjere se hrani i očituje poglavito u duhu molitve i pobožnosti. Ono se hrani kako molitvenim čitanjem Riječi Božje (usp. RdC 24), tako i molitvenim čitanjem susreta i iskustava života, uvijek unutar dubokog osjećaja crkvenosti.

67. Formacija za duh molitve i pobožnosti stoga sadrži:

- produblјivanje vlastitoga poziva po familijarnosti sa Svetim pismom, sa sakramentima i sa tradicijom Crkve;
- prihvaćenje misterija samoga sebe u odnosu na «drugoga», na takav način da se povijest, osobna i društvena, preobražava u živo mjesto u kojemu se duh molitve i pobožnosti treba utjelovljavati i gdje se treba učiti umijeće razlučivanja;
- stavljanje molitve u središte vlastitoga života i života bratstva, osobito Euharistije i Liturgije časova;
- prihvaćanje osobnih vremena samoće i kontemplacije kao dara i nužnosti da se raste u iskustvu života susreta s Gospodinom (usp. PrEr; 2 Čel 32. 94).

68. Formativni hod za duh molitve i pobožnosti, koji vodi računa o kontekstu bratstva i služenja gubavcima našega vremena, zahtijeva neke specifične pozornosti, među kojima:

- formacija za autentični liturđijski duh;
- uvođenje u studij i u molitveno čitanje Svetoga Pisma;
- njegovanje autentične marijanske pobožnosti i drugih karakterističnih pobožnosti franjevačke baštine;
- olakšavanje iskustava povlačenja, samotišta i duhovnih vježbi;
- odgajanje da se vlastiti život i vlastita povijest čitaju očima vjere;
- odgajati za odnos s drugima i za kontemplaciju Krista u siromahu (usp. RdC 27).

69. Da se promiče i čuva duh molitve i pobožnosti, braća i kandidati će primati formaciju za vrjednovanje šutnje, samoće i unutarčnosti (usp. SpO 12); jednako za prikladnu upotrebu vremena, vodeći računa o zahtjevima bratskoga života i osobnih zahtjeva; za ispravan poredak djelatnosti po rangu važnosti i za «nužnu razboritost u upotrebi sredstava društvenoga priopćivanja» (GGKK 28 § 2; RS 139 – 140).

Formirati za zajedništvo života u bratstvu

70. §1. Bratski je život bitni element naše karizme (usp. NPr 22,23) i također je životni okoliš franjevačke formacije (usp. GGKK 130; 137 § 2).

§2. Neka se formacija nužno ostvaruje u konkretnom bratstvu kojemu je ljubav ujedinjujuće načelo (usp. PPr 6,8), i neka pripravlja braću i kandidate da se na odgovarajući način suočavaju s konkretnim problemima bratskoga života. Neka na osobit način odgaja braću i kandidate «za dijalog u zajednici u Kristovoj srdačnosti i ljubavi» i neka ih uči «da prihvaćaju različitosti kao bogatstvo i da integriraju različite načine gledanja i osjećanja» (RdC 18).

71. Braća i kandidati će biti prikladno formirani za vrjednovanje onih iskustava koja dovode izgrađivanju bratstva «kao obitelji ujedinjene u Kristu» (GGKK 45 § 1) i dubokom zajedništvu bratskoga života, kao što su: mjesni kapitul, izrada projekta bratskoga života, momenti zajedničkog razlučivanja, blagovanja, zajedničke rekreacije i sva druga iskustva koja bi pomogla da se postigne «u pravome bratstvu puna ljudska, kršćanska i redovnička zrelost» (GGKK 39).

72. §1. Da bi rasli u zajedništvu života u bratstvu, neka braća i kandidati budu poticani da «najvećma među sobom njeguju obiteljski duh i uzajamno prijateljstvo», i odgajani za «otmjeno i radost srca i za druge kreposti» (GGKK 39).

§2. Osim toga neka budu poticani na uzajamno služenje (usp. GGKK 42 § 1; 44; 50) koje se konkretizira: u slušanju braće, u stvarnoj brižnosti i raspoloživosti; u pomaganju i prihvaćanju drugoga sa njegovim slabostima (usp. GGKK 40); u uzajamnom praštanju; u suodgovornosti u upravljanju kućom i u uzajamnom dijeljenju života u jednostavnosti i jednakosti (usp. NPr 6,3; GGKK 3; 40; 41), da se učini da raste «pravo, stvarno i srdačno» (GGKK 46) bratstvo.

73. Da se učini da život u bratstvu bude naš prvi način evangeliziranja (usp. GGKK 87 § 2), nužno je formirati braću i kandidate da nauče uzajamno dijeliti:

- vlastiti hod vjere i iskustvo življenoga Evandjelja;
- molitveno čitanje Božje riječi;
- suočavanje kroz zajednički dijalog i duhovnu pratnju;
- bratsko ispravljanje (usp. GGKK 43);
- zajedničko slavlje praštanja i revizije života;
- iskustvo dijaloga sa svijetom u kojemu živimo.

74. U okviru uzajamnog dijeljenja karizmi za nas Manju braću je važno da se formiramo i da formiramo za crkveno zajedništvo s pastirima (usp. RdC 32), s drugim posvećenim osobama, jednako kao sa svim vjernicima laicima; za zajedništvo s drugim kršćanskim konfesijama i sa svima onima koji vjeruju u Boga; za dijalog s današnjim muškarcima i ženama (usp. RS 70 – 74).

75. Budući da u svima želimo vidjeti lice Krista i svima želimo navijestiti sveopće bratstvo, neka braća i kandidati budu formirani za bezinteresni dar sebe i za promicanje kulture solidarne ljubavi.

76. §1. Da se raste u svijesti pripadnosti Redu neka se promiču međurazmjene među braćom različitih jedinica, osobito u projektima Reda ili u međuprovincijskim projektima, i studij i poznavanje nekog drugog jezika kao «prijeko potrebnog sredstva za promicanje bratstva na međunarodnoj razini» (RS 53).

§2. Da se raste u svijesti pripadnosti Franjevačkoj obitelji neka se promiču zajedničke djelatnosti formacije, trajne i početne, s drugim članovima Obitelji.

Formirati za malenost, siromaštvo i solidarnost

77. Malenost kvalificira naš život kao braće (usp. NPr 6,3), kako u odnosu s Bogom (usp. OP 19,2; GGKK 65), tako i unutar bratstva ili u odnosu s drugima (usp. GGKK 41); && § 1.2). Neka formacija, trajna i

početna, formira braću i kandidate na takav način da «idu svijetom 'u radosti i veselju' (OP 20,2), kao sluge podložne svima, miroljubivi i ponizni srcem» (GGKK 64; usp. NPr 16,6).

78. Vrijednost evanđeoskog siromaštva, živjeti *bez vlasništva*, je jedan od bitnih elemenata naše duhovnosti izvanja. Formacija – trajna i početna – neće moći a da ne vrednuje različite vidike siromaštva, budući da se brine da na objektivan, aktualan i zanosan način predstavi ono što je za sv. Franju sačinjavalo «baštinu koja vodi.... u zemlju živih» (PPr 6,5).

79. Evanđeosko se siromaštvo ne može autentično shvatiti izvan osobnog odnosa s «Kristom siromašnim i raspetim» (2 Čel 105). On se sjedinjuje sa posljednjima i sa grešnicima, u utjelovljenju izvlašćuje smoga sebe da bi uzeo stanje sluge i u Euharistiji ponizno silazi svaki dan među nas dok se ne sjedini sa siromaštvom svakoga (usp. OP 1, 16-18). Samo će to iskustvo biti kadro pokrenuti u Manjem bratu ili u kandidatu onaj dinamizam radosnog uzvraćanja dobara i vlastite slobode, uzajamnog solidarnog dijeljenja i blizine siromasima, što kvalificira njegovu franjevačku posvetu.

80. §1. Materijalno siromaštvo bez duhovnoga siromaštva može dovesti do asketizma koji dovodi do samodopadnosti (usp. OP 14); duhovno siromaštvo bez materijalnog siromaštva svodi siromaštvo na prazan govor (usp. NPr 9 i PPr 6). Između dvije dimenzije postoji kružni tok i uzajamnost.

§2. Neka se, stoga, svakom bratu i kandidatu pomogne da shvati vrhovnu vrijednost trijeznosti i strogosti u življenju, kao duboko prijanjanje Isus Kristu i stilu života «njega i njegove siromašne Majke», kao eshatološki navještaj Kraljevstva koje dolazi (usp. 1 Kor 7, 30 – 31), kao traženje onoga što je bitno u hodu vjere, kao slobodu u sučeljavanju s idolima svakoga vremena, kao solidarnost s onima koji nemaju potrebno.

81. Braća i kandidati, osim toga, trebaju formirati i sebe za *duhovnost zajedništva* (usp. VC 46. 51; RdC 28; NMI 43) koja neka u njima unapređuje sposobnost da:

- žive učinkovito uzajamno dijeljenje darova koje je svaki primio od Gospodina i da sve stavljaju zajedno s braćom (usp. GGKK 42 § 2; VC 42).
- budu solidarni s «onima koji su u stanju stvarne nužde» i «da dijele vlastita sredstva sa siromasima» (GGKK 53);
- se odgajaju za osjećaj za rad, manualni i intelektualni, ustrajan i ozbiljan (usp. PPr 5,1);
- žive *bez vlasništva*, osjećajući se odgovornima za kuću a da je ne prisvajaju;
- zadrže transparentnost u vođenju ekonomskih dobara i da se stvarno povjeravaju providnosti(usp. Mt 6, 26 – 33).

82. Solidarnost s posljednjima neka bude učinkovito ostvarena kao oblik «vraćanja», ne samo kroz radino i odgovorno zalaganje da se živi svagdašnjica – u poslu, u studiju, u stvarnoj raspoloživosti za povjerene službe, u vjernosti zadacima koji iziskuju žrtvu – nego također kroz stvarna iskustva uzajamnog dijeljenja sa siromasima našega vremena, kroz djelatnu, molitvenu, očitu, poniznu i radosnu prisutnost među njima (usp. NPr 9,2; GGKK 66).

83. Neka se u bratskom životu nauči da se istaknu konkretni načini da se živi evanđeosko i franjevačko siromaštvo. Među njima spomenimo: prihvaćanje vlastitoga osobnoga siromaštva i slabosti, vrijednost uzajamnog dijeljenja vjere i dijaloga, poslušnosti kao osobitoga oblika *bez vlasništva* (usp. OP 3,3), ljubav «prema onima koji nas udaraju po obrazu» (OP 14,4), praštanje i mir, kao mjesta najvećeg vraćanja.

Formirati za evangelizaciju i za poslanje

84. Misionarska je dimenzija bitna za našu karizmu: mi smo evangelizatorsko bratstvo (usp. GGKK 83 § 1.2) i naš zadatak u crkvi jest da, ako braća, pružamo svjedočanstvo, da obznamimo «dobro, svako dobro, najviše dobro, Gospodina živoga i pravoga» PoBLE 3). Poslani smo u cijeli svijet da svjedočimo «riječju i djelom za njegov glas i svima obznamimo da nema drugoga svemogućega osim njega» (PBr 9).

85. «Neka sva braća propovijedaju djelima» (NPr 17,3). Stoga neka se svakom bratu ili kandidatu pomogne da shvate kako se franjevačko poslanje ostvaruje najprije suobličavanjem Kristu Gospodinu, vjeri riječi njegovoj i u unutarnjem i radosnom prihvaćanju njegova evanđeoskoga projekta života. «Što se više dopušta suobličavanje Kristu, to ga se više čini prisutnim i djelujućim u svijetu za spasenje ljudi» (VC 72).

86. Neka se sva braća i kandidati formiraju da djelima propovijedaju mir i pravедnost, pobjeđujući zlo čineći dobro (usp. GGKK 68 § 1), i neka pokazuju osjećaj poštovanja prema stvorenome, ukoliko je znak Stvoritelja, navodeći druge da budu graditeljima mira i da se brinu za očuvanje stvorenja (usp. GGKK 71).

87. To intimno prijanjanje uz Isusovo Evanđelje izražava se, opet – na prvome mjestu – u zajedništvu života u bratstvu. Stoga neka braća uče pružati svjedočanstvo bratstva živeći ga prije svega među sobom, u uvjerenju da će po tome biti prepoznati kao učenici Gospodinovi (usp. Iv 13, 35) i kad idu po svijetu «neka se ne svađaju i ne prepiru, nego neka se radi Boga pokoravaju svakom ljudskom stvorenju» (NPr 16,6).

88. Malenost je prvi modalitet prisutnosti braće među ljudima koji još ne vjeruju (usp. NPr 16, 10 – 12). Neka formacija svakog brata i kandidata poučava da tu vrijednost deklinira u različitim situacijama života u kojima se nađe i u konkretnim ostvarenjima koja više odgovaraju vremenima koja žive.

89. Neka braća, već od početne formacije, budu postupno upućivana da – kad se Gospodinu sviđi (usp. NPr 16, 7 – 8) - naviještaju Evanđelje: u *kerigmi*, u katehezi, u propovijedanju i u poučavanju. Neka ih se prati da zajedno programiraju pastoralnu aktivnost, da djeluju zajedno, tražeći da ih bratstvo šalje i dijeleći uzajamno s vlastitom zajednicom plodove naviještanja. U projektima bratskoga života neka se privikava da se za evangelizaciju zajedno traže načini, pravci i najučinkovitiji sadržaji.

90. S obzirom na sadržaje naviještanja neka se svaki brat osposobi da se pobrine za vlastitu teološku, katehetsku i tehničku formaciju, ali također da zamijeti i prihvati pitanja prisutna u srcu suvremenoga čovjeka i u životu osoba njemu povjerenih, također kroz studij ljudskih, povijesnih i filozofskih znanosti. Neka posadašnjenje i kulturalna formacija općenito redovitu budu uključene u osobne i zajedničke projekte.

91. Iskustva u misijskim (*ad gentes*) stvarnostima neka budu predložena svima, premda ih svi – iz različitih razloga – neće moći ostvariti. Neka ta iskustva budu življena i praćena postupno i neka – u mjestima misija – budu podržana autentičnim životom bratskoga zajedništva.

5. Pratiti poziv

Opće smjernice

92. §1. Neka službu *dušobrižništva* (usp. NPr 4,6) i *bratskog čuvanja* (usp. NPr 5,1), prema zajednici kao i prema pojedinoj braći i kandidatima, vrši na kontinuiran način ne samo ministri nego također svaki brat – osobito gvardijani, odgajatelji i duhovni vođe – kojemu su ovjereni druga braća.

§2. Ministri, gvardijani, odgajatelji i duhovni vođe neka budu formirani da prikladno vrše svoje služenje pratitelja.

93. U vršenju pratnje ministri, gvardijani i odgajatelji, osim što će voditi osobitu pozornost braći u prvim godinama poslije svećanih zavjeta ili svećeničkoga ređenja (usp. RFF 60), neka s osobitom brižnošću prate braću u poteškoćama, utječući se – kad se vidi prikladnost ili potreba – sjedinjenom djelovanju psihološke pratnje i one duhovne, ili također tako što će brata u krizi uključiti u bratstvo «provjere i spašavanja».

94. Otac, stavljajući neku braću uz one koji «hoće prihvatiti ovaj život» (PPr 2,1) da s njima uzajamno dijele put nasljedovanja Krista, podjeljuje svoje formativno djelovanje ljudskim posrednicima i u srcu svojih posvećenika – po Duhu – oblikuje osjećaje Sina (usp. VC 66). Služba pratnje ne zamjenjuje djelovanje Boga, prvoga i jedinoga formatora, niti napor onoga koji ima pratnju, prvoga odgovornoga za vlastitu formaciju.

95. Pratnja, kako bratstva tako pojedinoga brata, iziskuje ozračje povjerenja i familijarnosti (usp. PPr 6, 7), na takav način da onaj koji prati, kao «majka», mogne dospjeti do toga da «ljubi i hrani svoga duhovnoga brata» (PPr 6, 8). To se ozračje postiže:

- promicanjem bratskoga života u svim njegovim dimenzijama, na takav način da brat koji prati bude i da se pokazuje bratom svih;

- živeći u onoj jednostavnosti života koja se rađa iz slušanja Riječi i koja dovodi bitnome;
- živeći kao «manji» jedni prema drugima, prihvaćajući svakoga brata u njegovoj vlastitoj stvarnosti i promičući pozitivne stavove (usp. GGKK 40);
- navješćujući radosnu vijest ljubavi Božje i prigrljujući svijet u Kristu, u stavu kritičkoga i istodobno plodnoga dijaloga.

96. Trajnom evanđeoskom inkulturacijom, kadrom da čita prisutnost Boga u svakoj situaciji, i trajnim obraćenjem, ostvarivanim po poslušnosti Riječi i bratskim ispravljanjem, pratnja usmjerava cijelu osobu na susret s Kristom u stvarnom životu. Na taj način brat ili kandidat u hodu uči integrirati: osobu i bratstvo, slobodu i odgovornost, molitvu i aktivnost, prošlost i sadašnjost, studij i rad, mušku i žensku dimenziju.

97. Brat koji prati bratstvo, ili pojedinoga brata, neka bude svjestan da je njegova služba služenje u korist rasta prema ljudskoj zrelosti i zrelosti zvanja braće i kandidata; neka ima poštivanje i osjetljivost za misterij osobe brata koji mu se povjerava; neka imadne prikladnu osposobljenost – duhovnu i pedagošku – za vršenje toga zadatka; da je i on sam imao mogućnost da bude praćen i neka – osobito životom – prenosi svoju radosnu pripadnost Bogu kao *Manji brat*

Osobna pratnja

98. Među različitim formativnim posredovanjima, *osobna pratnja* se predstavlja kao jedno od najkorisnijih i – pretpostavljajući slobodu osobe i djelovanje milosti - može nas dovesti do stvarne i duboke preobrazbe, sve do postignuća novog evanđeoskog i franjevačkog identiteta.

99. U osobnoj pratnji brat ili kandidat u hodu, povjeravajući se ponizno bratu koji ga prati i dijeleći s njim uzajamno radost istoga poziva, pozvan je da očituje «s povjerenjem drugome svoje potrebe» (PPr 6,7). Na taj način mu se pomaže da korača pod svjetlom Duha, da shvati istinu *tko* je pred Bogom i *što* Bog od njega traži, i da integrira – tako što poduzima da napreduju – sve dimenzije svoje osobe: duhovnu, karizmatiku, apostolsku, projektnu, ljudsku i suodnosnu.

100. Za brata koji je praćen, pratnja je hod «izvlaštenja» i «uzvratanja» i, kao takav, treba prolaziti kroz svijest vlastite slabosti i krhkosti. Otkriće samih sebe – kao bića potrebnih spasenja, praštanja i svjetla – čini polazište autentičnog procesa formacije koji neka dopijeva do sve jasnijeg razumijevanja zahtjeva nasljedovanja Krista u stilu Franje, i za suvremeni svijet (usp. GGKK 16).

101. Osobna pratnja neka se vrši pravcem koji, redovito, predviđa slijedeće faze (usp. Lk 24, 13 – 35):

- momenat prihvaćanja misterija osobe, slušanja s povjerenjem i empatičnim razumijevanjem situacije pozvanoga, sa strane pratitelja;
- vrijeme razjašnjavanja i razmišljanja o življenim događajima, o osobnim stavovima, o traženju osobnih nosivih motivacija poziva, manje više zrelih;
- podsjećanje, sa strane pratitelja, na kršćanske i franjevačke vrijednosti koje rasvjetljuju sadašnju situaciju i, u svjetlu istih, interpretaciju prijedena hoda;
- vjerničku sintezu koju je brat u hodu pozvan činiti, sve dok ne dostigne onu praktičnu mudrost koja mu omogućuje da spozna konkretnu volju Božju i da se odluči za nju u stvarnom životu.

102. Osobni razgovor, «koji predstavlja praksu provjerene i nenadomjestive uspješnosti» (VC 66), je glavno sredstvo unutar vlastite dinamike personalizirane formacije i kao temelj ima uzajamno povjerenje. Neka pratitelj zna zadobiti takvo povjerenje strpljivim slušanjem, odsustvom sudova, dostatnim vremenom koje daje susretu, čestoćom razgovora, sposobnošću da prihvati napetosti drugoga, iskrenošću i poniznošću u pružanju vlastitih interpretacija onoga što brat živi, diskretnošću o onom što mu je povjereno, svojom osobnom dosljednošću života.

103. Osobni se susret ne sastoji u pouci koju pratitelj daje, niti u polaganju iskustvenom izvješćivanju brata koji ima pratnju, nego u momentu provjere i razlučivanja koji bratu pomaže: da objektivizira zapreke prisutne na svome putu, također one manje očite (usp. VC 66) i da se oslobodi mogućih duhovnih iluzija; da otkrije volju Božju za vlastiti život i vrijednost franjevačke karizme; da postupno poprими Kristove osjećaje prema Ocu (usp. VC 65) i da usvoji projekt evanđeoskoga života sv. Franje.

104. Razgovor «treba održavati redovito i s određenom učestalošću» (VC 66), barem jednom mjesečno i prikladne dužine. Sadržaj razgovora bit će «moj poziv», tj. život praćenoga brata u svojoj ljudskoj, kršćanskoj i franjevačkoj cjelovitosti (usp. RFF 55. 56. 91); u tome je njegova specifičnost u odnosu na druge osobne razgovore kao što su: ispovijed koja za predmet ima moralni život; psihološki susret gdje je predmet psihički svijet; akademski susret koji se bavi temom studija.

6) - Konkretni vidici ljudskoga, kršćanskoga i franjevačkog rasta

105. Vidici ljudskoga, kršćanskog i franjevačkog rasta razvijaju se u praktičnom životu zajedno, iako su, gledano teoretski, različiti.

106. Između najvažnijih vidika ljudskoga, kršćanskog i franjevačkog rasta, formacija obraća pozornost na slijedeće:

1. Vidici ljudskoga rasta

a) - Glede osobe:

- poznavanje i prihvaćanje sebe;
- sloboda i odgovornost;
- zauzetost oko fizičkog, psihološkog, moralnog, duhovnog i društvenog rasta;
- emotivna i čuvstvena uravnoteženost;
- seksualni razvoj i integracija;
- poštenje i odanost;
- radost i veselje

b) - Glede zajednice:

- sposobnost za dobre odnose s drugima;
- sposobnost komuniciranja i rješavanja sukoba;
- duh suradnje;
- otvorenost i elastičnost.

c) - Glede svijeta:

- sposobnost čitanja »znakova vremena«;
- solidarnost sa siromašnima i rubnim ljudima.

2. Vidici kršćanskoga rasta

a) - Glede Boga:

- osjećaj zahvalnosti;
- trajno obraćenje;
- život vjere i nade;
- rast u bezuvjetnoj ljubavi;
- traženje Božje volje u svemu.

b) - Glede Ckrve-svijeta:

- osjećaj za Božju prisutnost u svijetu;
- poznavanje Katoličke vjere;
- ljubav prema Katoličkoj Crkvi;
- misijski i ekumenski duh;
- traženje pravde i mira.

3. Vidici franjevačkog rasta

a) - Glede Boga:

- nasljedovanje poniznoga i siromašnoga Krista;
- korjeniti evanđeoski život;
- život pokore;
- duh molitve i pobožnosti.

b) - Glede bratstva:

- ljubav prema bratstvu;
- ljubav i razumijevanje za svakoga brata;
- bratsko služenje, posebno starijoj i bolesnoj braći;
- uzajamna dobrohotna poslušnost;
- svladavanje egoizma, vlastite volje i onih sila koje priječe izgrađivanje bratstva
- volja da se radi vlastitim rukama;
- sudjelovanje u zajedničkoj molitvi i liturgiji,

c) Glede Crkve svijeta:

- ljubav za Crkvu;
- dobrohotna poslušnost pastirima;
- evangelizacija i poslanje;
- proročki duh;
- opredjeljenje za siromašne;
- zalaganje za pomirenja i praštanja;
- poštovanje prirode i okoliša.

NAPOMENA. Podrobniji niz vidika ljudskoga, kršćanskog i franjevačkog rasta nalazi se u Dodatku (str.86 - 89).

III. FORMATIVNE ETAPE

1. Trajna formacija

Opis

107. Trajna formacija jest hod koji kroz cijeli život, kako osobni tako i zajednički, u otkrivanju siromašnog, poniznog i raspetog Krista, u samima sebi, u braći, u služenju, u vlastitoj kulturi i u cjelokupnoj suvremenoj stvarnosti. To je, dakle, proces obraćenja, osobnoga, duhovnoga, profesionalnog i ministerijalnoga rasta, tako da je manji brat, sukladno opomeni svetoga Franje, uvijek spreman započinjati činiti dobro (usp. GGKK 135).

108. Trajna formacija, promatrana kao proces «trajnoga obraćenja srca» (GGKK 32 § 2), «kao unutrašnji zahtjev redovničkoga posvećenja» (VC 69) i zahtjev kreativne vjernosti našem pozivu (usp. TFOM 40. 41), jest humus početne formacije.

109. Trajna se formacija ostvaruje u kontekstu svakodnevnoga života Manjeg brata, u molitvi i u radu, u svojim unutarnjim i vanjskim odnosima u bratstvu, i u odnosu prema kulturnom, društvenom i političkom svijetu u kojem se kreće.

Ciljevi

110. Osnovni cilj trajne franjevačke formacije jest: animirati, hraniti i podržavati - kako u pojedincu tako i u zajednici - vjernost prema vlastitome pozivu u svim dimenzijama ljudskoga, kršćanskog i franjevačkog života, u duhu Reda i njegova poslanja za izgrađivanje Kraljevstva Božjeg u vremenima i prilikama koje su u stalnom mijenjanju.

111. Trajna formacija osposobljava Manjega brata da stekne kontemplativni stav kadar slušati Boga koji traži od svakoga pojedinca da bude evangeliziran i da evangelizira te da se održi u poteškoćama, izazovima i promjenama izazvanima iz vlastitoga životnog konteksta.

112. Trajna formacija njeguje duhovnu, znanstvenu i profesionalnu sposobnost, posuvremenjenje i sazrijevanje Manjega brata kako bi mogao vršiti svoje služenje Redu, Crkvi i svijetu na sve primjereniji način.

113. Trajna formacija pospješuje obnovu svakoga brata, kao i mjesnih i provincijskih bratstava, u odnosu s Božjim narodom, poštujući ga, služeći mu i učeći od njega.

Sredstva

114. svaki je brat bude ohrabren da preuzme odgovornost za svoj ljudski, kršćanski i franjevački rast, kroz projekt osobnoga života, dijalogom s braćom, gvardijanom i provincijalnim ministrom (usp. GGKK 137 § 1).

115. Braća svakoga pojedinog bratstva imaju odgovornost da stvore sredinu povjerenja gdje bi svi mogli slobodno izražavati svoje potrebe, misli i osjećaje. Važno je za braću da promiču sposobnost komunikacije, rješavanja sukoba i izgrađivanja bratstva. Ako se smatra zgodnim, preporučuje se upotreba stručnjaka.

116. Neka svaka Jedinica izradi sistematski i cjeloviti program trajne formacije koji neka, vodeći računa o dokumentu *Trajna formacija u Redu Manje braće*, obuhvati svu egzistenciju osobe (usp. VC 69).

117. Neka trajna formacija bude strukturirana vodeći računa o različitim «razdobljima» života (usp. VC 70) i različitim službi koje vrše braća, osobito gvardijani i odgajatelji.

118. Provincijska i mjesna bratstva, osjetljiva za potrebe ljudskog rasta i odnosne probleme, imaju odgovornost da stvaraju i organiziraju posebne formativne programe da usmjeravaju posebne potrebe što proizlaze iz prirodnih faza razvoja ili prelaznog doba u životu, kao što su npr. prvo zaduženje koje se dobiva, kriza srednje dobi, starost, teška bolest, promjene zanimanja, dob umirovljenja, ovisnost o alkoholu i drogama, smrt i tome slično.

119. Neka bratstvo stavlja na raspolaganje potrebna sredstva za trajnu formaciju braće, kako s doktrinalnoga stanovišta tako i glede konkretnoga iskustva, da bi Evandjelje bilo živo u konkretnoj stvarnosti našeg vremena. Preporučuju se: sabatske godine (godine slobodne od zaduženja), vremena povlačenja, iskustva samotišta, duhovno vodstvo, molitvene skupine, grupe podrške ili terapije, čitanje (časopisa, knjiga itd.), posuvremenjenje kućnih biblioteka, zatim teološko, franjevačko i profesionalno posadašljenje, formativna putovanja, itd.

120. Neka gvardijan promiče trajnu formaciju mjesnoga bratstva i svakoga pojedinog brata uz pomoć mjesnoga kapitula, duhovnih obnova, godišnjih duhovnih vježbi, uzajamnim dijeljenjem Božje riječi, povremenim revizijama života, zajedničkom rekreacijom, bratskim sastancima, studijskim danima, osobnim dijalogom sa svakim bratom, itd. (usp. GGKK 137 § 2).

121. Provincijal sa svojim definatorijem neka nastoji izabrati za gvardijane braću koja će promicati i olakšavati ljudsku, kršćansku i franjevačku formaciju svakoga brata.

122. Neka se provincijalni ministar ima dužnost u provinciji promicati i uređivati trajnu formaciju pomoću kapitula, vijeća za formaciju, moderatora za trajnu formaciju, zatim povremenim priopćenjima i osobnim pohodima bratstvima (usp. GGKK 137 § 3).

123. Provincijski moderator za trajnu formaciju ima dužnost organizirati, usklađivati i obznanjivati programe koji su na raspolaganju u provinciji, biskupijama, državi ili zemlji, zatim poticati braću na sudjelovanje, te organizirati i pokretati druge aktivnosti za trajnu formaciju - u skladu sa specifičnim, profesionalnim i ministerijalnim potrebama.

2. Protagonisti formacije

Formativna bratstva

124. Svako pojedino bratstvo i cijelo provincijsko bratstvo imaju odgovornost da nove članove prihvaćaju i formiraju za naš način života. Neka pojedine kuće na poseban način budu određene kao bratstva odgovorna za početnu formaciju.

125. Budući da je u odgojnoj kući prvotna zadaća početna formacija, sva su braća toga formativnoga bratstva usmjerena prema prihvaćanju i pomaganju odgajnika u rastu u njihovu franjevačkom pozivu, makar i nisu svi izričito određeni kao odgajatelji ili kao članovi »zboru odgojitelja«.

126. Jedna od temeljnih sastavnica franjevačke formacije jest činjenica da novi član uči biti i postajati Manjim bratom unutar i pomoću svagdašnjega sudjelovanja u životu konkretnoga bratstva.

127. To zahtijeva da kuće formacije s radošću prihvaćaju formativnu ulogu i da budu uistinu takve neka ostvaruju potrebne uvjete:

- kvalitetu bratskoga života i molitve;
- raspoloživost da rastu zajedno i da prihvate formativni odnos s braćom i sa kandidatima u formaciji;
- projekt bratskoga života, plod zajedničkog razlučivanja;
- volju da se suoči sa konfliktima i da se traži rješenje, koristeći, ako bi to slučaj zahtijevao, pomoć stručnjaka.

128. Formativno bratstvo je samo jedno, sastavljeno od onih koji su u formaciji, od onih koji su izričito određeni kao odgajatelji i od ostale svečano zavjetovane braće koja žive zajedno, čineći bratstvo povlaštenim mjestom neprestanog obraćenja, uzajamno dijeleći zajednički život i uzajamnu odgovornost.

129. Svaki član dolazi u zajednicu s vlastitom osobnošću, poviješću, darovima i ograničenostima. Svatko u sebi nosi znakove vlastitoga društvenog i obiteljskog ambijenta kao i dobru volju da raste u vlastitome pozivu. Važno je da tu bude uvažavanje različitosti, suradnja između mladih i starijih, razumijevanje za one koji pogriješe ili još nisu naučili.

130. U kući formacije neka se promiče ozračje povjerenja, dijaloga i uljudnosti koje će olakšati osobnu i zajedničku molitvu, slušanje Božje Riječi, studij i posao.

131. Svečano zavjetovana braća koja u kući formacije nisu izričito određena kao odgajatelji, sudjeluju u početnoj formaciji osobito po:

- dobrom primjeru,
- prijateljskim i uljudnim odnosima,
- sudjelovanju u svagdašnjoj molitvi i slavljenju Euharistije bratstva,
- konstruktivnom sučeljavanju s odgajateljima o programu odgoja,
- povremenoj provjeri kandidata zajedno s magistrom i odgajateljima.

132. Bratstvo formacije sudjeluje u životu mjesne i opće Crkve, Reda i provincijskoga bratstva.

133. Bratstvo kuće formacije je pozorno na svijet i njegovu povijest, na točno određenu društvenu zbilju, otvoreno je osobito siromašnima i rubnima, sukladno našem identitetu manjih.

134. U malom formativnom bratstvu među siromašnima bitno je da odgajatelji žive s odgajanicima kako bi jamčili formativni hod autentičnoga rasta u malenosti i evanđeoskom siromaštvu u duhu sv. Franje.

Odgajatelji

135. Braća kojima je povjerena posebna odgovornost za formaciju, neka tu zadaću prihvate dragovoljno i u duhu radosnoga služenja svojoj braći. Neka pokazuju radost svojega poziva i oduševljenost za svoju službu.

136. Neka odgajatelji imaju iskustveno poznavanje Boga kroz molitvu, mudrost koja se stiče pomnim i produženim slušanjem Božje Riječi, i ljubav za duhovne i franjevačke stvarnosti, tako da mogu pratiti druge u tom istom hodu (usp. VC 66).

137. Kao što je sv. Franjo bi osjetljiv na potrebe svoje braće, tako neka i odgajatelji budu pažljivi prema onima kojima služe. Neka imaju ljudske kvalitete razlučivanja, uravnoteženosti, vedrine, strpljivosti, razumijevanja, duh radosti i pravu ljubav prema onima koji su im povjereni.

138. Odgajatelji neka imaju sposobnost surađivati, dijalogizirati i slušati drugu braću u kući formacije i odgajateljima drugih bratstava.

139. Neka odgajatelji imaju na raspolaganju vrijeme koje će na prvome mjestu dati vlastitome služenju. Ostale aktivnosti neka budu sukladne njihovoj glavnoj zadaći.

140. U ostvarivanju zadaće pomaganja kandidatima kako bi bili sve suobličeniji slici Krista, jedinoga Učitelja, neka se odgajatelji više pouzdaju u primjer nego u riječi.

141. Odgajatelji, svjesni da je Duh Gospodnji pravi odgajatelj manje braće, imaju posebnu ulogu da prate kandidate da razlučuju autentičnost Božjega poziva u franjevački život, i da pomažu bratstvu, napose u osobi provincijalnoga ministra, u vrednovanju sposobnosti kandidata.

142. Neka Odgajatelji stave sebi za cilj da mlade koji su im povjereni učine sve odgovornijima za vlastiti život i formaciju, imajući na umu da se glavni put u praćenju odgajanja sastoji u osobnom dijalogu.

143. Neka odgajatelji budu svjesni kako će ih vedro prihvaćanje samih sebe, zdrava spoznaja vlastitih mogućnosti i vlastitih ograničenosti, i veliko povjerenje u djelovanje Boga, koji djeluje u i po povjerenju im braći, pomoći da žive s vedrinom i raspoloživošću svoju službu formacije.

Neke praktične posljedice

144. U kući formacije, magistar je, zajedno sa »zborom odgajatelja«, izravno odgovoran za formaciju u bratstvu i kao takav odgovara provincijalnom ministru.

145. Magistar djeluje u povezanosti s odgajateljima ostalih kuća formacije i uz suradnju s tajnikom za formaciju, vijećem za formaciju, s moderatorom trajne formacije i odgovornim za pastoral zvanja.

146. Magistar se osobno zauzima za cjelovitu i potpunu formaciju odgajanja (ljudsku, kršćansku i franjevačku) i redovito s njima sastaje na osobnom i zajedničkom planu.

147. Sa svrhom da se posveti dostatna pažnja pojedinim osobama u formaciji, važno je da broj odgajanja koji su povjereni jednom magistru ne bude prevelik.

148. Svaki odgajatelj vrši svoju službu odgajajući i prteći odgajanje. To iziskuje:

- transparentnost i dosljednost života;
- izražavanje i vrednovanje ljudskih gesta jednostavnih i od dubokog značenja;
- da se s praćenikom žive i izgrađuju odnosi familijarnosti, povjerenja, slobode i istine;

- s praćenikom uzajamno dijeliti život, vjeru, trpljenje i napor traženja, kao i radost zbog poziva;
- da se bude zahtjevan i istovremeno strpljiv i sposoban da razumije, bez krutosti, kadar za majčinski i očinski stav;
- duhovno razlučivanje, također u slučajevima konflikta i nezrelosti;
- sposobnost da se učini objektivno vrjednovanje o prikladnosti brata u formaciji;
- svijest da se je samo «posrednikom» između Boga, jedinoga odgajatelja, i odgajanika, koji je prvi odgovoran za vlastitu formaciju;
- da se pomogne odgajanicima da upoznaju sami sebe u svojim mogućnostima i ograničenostima, da učine prijelaz iz iskrenosti u istinitost, i da prikladno rješavaju svoje poteškoće;
- uključivanje odgajanika u proces vrjednovanja pomoću njegove sposobnosti samopromatranja.

149. §1. Bitno je da odgajatelji budu pripravljeni za prihvaćanje toga služenja, osobito posebnim tečajevima ili drugim prikladnim sredstvima. Osim toga, posuvremenjenje onih koji su već u tome poslu jest prioritet za cijeli Red.

§2. Da se osigura formacija novih odgajatelja i posuvremenjenje onih koji već rade u formaciji, neka Red – po Generalnom tajništvu za formaciju i studije – organizira tečajeve u kojima neka se dadne obilan prostor antropološkim, duhovnim i pedagoško-franjevačkim načelima, a konferencije neka organiziraju i podržavaju slične inicijative s obzirom na formaciju svojih odgajatelja.

§3. U svakom provincijalnom bratstvu neka odgajatelji posvete osobitu pozornost vlastitoj trajnoj formaciji, neka održavaju redovne susrete među sobom i sa odgajateljima konferencije provincijalnih ministara.

150. Odgajatelji neka budu svjesni da ne posjeduju sva potrebna svojstva za formaciju te stoga, kad je to prikladno ili nužno, neka potraže pomoć od stručnjaka na tome polju.

151. Da bi se dospjelo do toga da se ima odgajatelje koji odgovaraju franjevačkim označnicama i današnjim potrebama, neka se imaju na umu slijedeće sposobnosti:

- sposobnost slušanja, dijaloga i darivanja drugima;
- vedro i objektivno poznavanje samih sebe, vlastitih ograničenosti i mogućnosti;
- emotivna stabilnost, sposobnost da se nadilaze frustracije i sposobnost da se s određenom sigurnošću izražavaju vlastiti osjećaji i vlastita uvjerenja;
- iskustvo vjere utemeljene na Božjoj riječi;
- svijest pripadnosti Bogu, Crkvi i Redu;
- sposobnost da se zadrži u trajnoj formaciji i obraćenju, i u trajnom razlučivanju, dajući se voditi po Duhu;
- poznavanje i odnos s poviješću i sa stvarnošću u kojoj se živi i djeluje;
- sposobnost da se uspostave autentični i duboki međuosobni odnosi, osobito sa subraćom;
- sposobnost da se radi u ekipi;
- sposobnost kritičke pozornosti prema samom sebi i prema stvarnosti u kojoj se živi (Red-Crkva-svijet), osobito prema stvarnosti siromašnih;
- jasnoća u usvajanju i uzvratanju temeljnih vrijednosti ljudskoga, kršćanskoga i franjevačkoga života.

152. Izbor gvardijana i članova bratstva kuća za formaciju (osobito za »zbor odgajatelja«) od najveće je važnosti; »zbor odgajatelja« neka obuhvaća, ako je to moguće, braću klerike i laike, mlade i stare, kako bi se iskoristila prednost svih darova prisutnih u bratstvu (usp. CPO 81 71).

153. Neka gvardijan, odgovoran za pravi red u kući (usp. GGKK 140 § 3), vrši svoju zadaću u tijesnoj suradnji sa magistrom, poštujući kako posebnost odgojne kuće tako i magistrovu odgovornost za odgoj.

154. Gvardijan u kući formacije, osim dužnosti da unapređuje dobro bratstva i braće, da se brine za život i redovničku stegu i da usklađuje djelatnost kuće (usp. GGKK 237), osobito treba:

- brinuti se da magistar bude oslobođen službi ili zadataka koji bi mu priječili da se posveti odgojnom programu;
- primjerima i riječima podupirati odgojnu odgovornost magistra;
- vršiti svoju dužnost kao član »zborâ odgajatelja«, ako je u njemu (usp. GGKK 140 § 2), i to pod vodstvom magistra;
- pospješivati oblike sudjelovanja odgajanika na mjesnom kapitolu kao sredstvu formacije.

155. U velikim kućama, gdje je formacija jedna između ostalih aktivnosti, prikladno je izraditi poseban pravilnik kako bi se utvrdile pojedine zadaće gvardijana, magistra, ekonomâ, odgajatelja i ostale svečano zavjetovane braće iz kuće.

156. Odgajatelji neka nastoje uključiti svoje djelovanje u kulturalni kontekst mjestâ u kojima su pozvani služiti (usp. CPO 81 66).

157. Neka se u svakoj provinciji provincijsko bratstvo upozna projekt i detaljni programi formacije i njihove promjene. Osim toga neka se pospješuje sudjelovanje braće u programu:

- ohrabrujući braću da posjećuju odgajanike;
- pozivajući ih da s odgajanicima uzajamno dijele svoju stručnost i svoje iskustvo;
- uključujući ih da prenose odgajanicima svoja apostolska iskustva, uz dužno savjetovanje s magistrom.

3. Pastoralna skrb za zvanja

Opis

158. Pastoralna skrb za zvanja proizlazi iz pojedinačnog i zajedničkoga svjedočenja franjevačkoga života, a sastoji se u cjelokupnosti pastoralnih aktivnosti koje vrše braća i bratstva, da bi svaki kršćanin mogao slijediti svoj specifični poziv u Crkvi, a osobito u ponudi karizme sv. Franje, kao cjelokupni program života (usp. GGKK 144; 145 § 2).

Ciljevi

159. Pastoral zvanja ima za cilj učiniti narod Božji osjetljivim za odgovornost za poziv svakoga čovjeka (usp. GGKK 144), i »probuditi, prihvatiti i podržati nove zvanja« (CPO 81 24) za Red manje braće.

160. Pastoral zvanja osvješčuje svako provincijsko bratstvo da je svjedočenje života braće glavna privlačna snaga za kršćane u traženju poziva (usp. GGKK 145 § 1).

161. Pastoral zvanja pomaže bratstvu da, primjerom i riječju, naviješta i predlaže jasnu, cjelovitu i stvarnu sliku života Manjega brata danas (usp. OrCPV 19, 16).

162. Pastoral zvanja pripravlja bratstvo da prihvaća one koji se pokažu zainteresiranima za franjevačku karizmu, kako bi pronašli konkretnu ponudu za život, sukladno Isusovu pozivu: »Dođite i vidite« (Iv 1,39).

163. Pastoral zvanja podržava i prati aspirante u njihovu hod u vjeri kako bi upoznali sami sebe i kako bi sve bolje otkrivali sliku Isusa Krista i sv. Franje, kako bi mogli razlučiti vlastito zvanje i tako doći do izbora života.

164. Pastoral se zvanja s pažnjom njeguje katoličku vjeru kandidata za Red (usp. PPr 2,3), vodeći računa da ambijenti iz kojih oni dolaze ne pružaju uvijek mogućnost da upoznaju i prakticiraju autentični život vjere..

Sredstva

165. Svako provincijsko bratstvo neka izradi uređeni plan za pastoral zvanja u zajedništvu s mjesnom Crkvom i franjevačkom obitelji, vodeći računa o načelima, o metodološkim uputama i o ciljevima pastoralne skrbi za zvanja onako kako su predstavljeni u dokumentu *Smjernice za pastoral zvanja*. «Dođite i vidjet ćete».

166. Provincijsko bratstvo neka se brine da se svaki brat osjeti odgovornim za zvanja, neka unapređuje formaciju pojedine braće u pastoralu mladih i u pastoralu zvanja (usp. OrCPV 16,5), te neka tu zadaću povjeri braći ili bratstvima koja su prikladnija za takvo djelovanje.

167. Svako provincijsko bratstvo neka raspolaže s neophodnim strukturama za prihvaćanje i njegovanje zvanja za franjevački život, npr. s kućama za prihvaćanje, s centrima za zvanja, itd. (usp. OrCPV 16,2; 21,9).

168. Za njegovanje zvanja neka svako mjesno bratstvo pronade što prikladnija sredstva kako bi uspostavilo kontakt i dijalog s kulturom koja ga okružuje, a napose sa stvarnošću mladih danas (usp. OrCPV 19,13.16.17).

169. Provincijski animator zvanja neka usklađuje pastoralnu skrb zvanja. Njegova je dužnost promicati i voditi provincijski plan pastoral zvanja, za to senzibilizirati braću, pospješivati sudjelovanje mjesnih suradnika, te raditi zajedno s provincijskim tajnikom za formaciju i studije sukladno odredbama GGSS.

170. Pastoral zvanja ima svoj prvotni i prirodni ambijent u pokretima mladih, u mjesnim djelatnostima, u provincijskim inicijativama, i u osilim crkvenim stvarnostima, a nalazi najbolju suradnju u prisutnosti i aktivnosti Drugoga reda, Franjevačkoga svjetovnog reda i drugih instituta franjevačke obitelji (usp. OrCPV 21,6)..

171. U praćenju zvanja treba se držati točnoga i određenog procesa formacije koji neka pospješuje ljudsku i kršćansku zrelost i zrelost zvanja, i neka obuhvaća barem slijedeće etape, prilagođene različitim mjestima i kulturama:

- potrebnu inicijaciju u život vjere i prvo iskustvo zvanja;
- produbljivanje ponude zvanja kroz upoznavanje redovničkoga života, franjevačke duhovnosti te karakteristika i djelatnosti Reda;
- odluku aspiranata da započnu hod početne formacije i iskustva franjevačkoga života.

172. Hod aspiranta treba procjenjivati kako bi se provjerila autentičnost poziva i osobna prikladnost. Stoga, vodeći računa o kriterijima razlučivanja koje pruža dokument *Smjernice za pastoral zvanja*. «*Dodite i vidjet ćete*» (usp. OrCPV 17), neka svaka provincija ili konferencija izradi neke temeljne kriterije za razlučivanje, kao što su npr:

- primjereno psiho-fizičko zdravlje;
- potreban stupanj afektivne i emotivne zrelosti;
- nadvladavanje egocentrizma;
- psihološka sloboda;
- samostalnost i sposobnost za osobnu inicijativu;
- osjećaj odgovornosti i samokontrole;
- stabilnost u izborima;
- prihvaćanje sebe i dugih;
- duh suradnje;
- sposobnost za život u zajednici;
- prakticiranje katoličke vjere;
- duh molitve i pobožnosti;
- interes za franjevačku karizmu.

4. Početna formacija

Uvod

173. Početna formacija je povlašteno vrijeme u kojem kandidati, s posebnom pratnjom magistra i formativnog bratstva bivaju uvedeni u nasljedovanje Krista, sukladno načinu sv. Franje i zdrave predaje Reda, prihvaćajući i postupno integrirajući svoje posebne osobne darove s autentičnim i karakterističnim vrijednostima evanđeoskoga poziva Manjeg brata.

174. Početna je formacija strukturirana u tri susljedne etape: postulaturu, novicijat i vrijeme privremenih zavjeta, u kojima kandidat raste i sazrijeva sve dok svečanim zavjetima definitivno ne prihvati život i Pravilo Manje braće.

175. U početnoj se formaciji karakteristične vrijednosti evanđeoskog poziva Manjeg brata (usp. gore br. 5-35) i načela formacije (usp. gore br. 36-56) primjenjuju na primjeren način na svaku etapu formacije i u poštivanju hoda svakoga kandidata.

176. Početna formacija pruža istu franjevačku formaciju svim kandidatima, tako da bude jednaka prigoda za sve, prema osobnim sposobnostima i zadaći na koju je svatko pozvan da obavlja u Redu, u Crkvi i u svijetu.

177. §1. U početnoj je formaciji od velike važnosti da bude sklad među pojedinim etapama i suradnja među odgajateljima, te postupnost sadržaja i metoda formacije.

§2. Jednako je važno da između početne i trajne formacije budu kontinuitet i dosljednost. Da bi se do toga došlo neka svaka jedinica, pomoću vlastitoga projekta formacije, osigura da se početna formacija usklađuje s trajnom formacijom «stvarajući u subjektu formacije raspoloživost da se dopusti formirati u sve dane života» (VC 69; usp. RdC 15).

178. Imajući na umu da se osoba izgrađuje veoma polagano i da formacija treba biti pozorna da u srce braće i kandidata ukorijeni ljudske, kršćanske i franjevačke vrijednosti, «početnoj formaciji treba rezervirati dovoljno dugo razdoblje» (VC 65) za vrijeme kojega neka se izvrši «vedro razlučivanje, oslobođeno napasti broja i učinkovitosti» (RdC 18).

1. Postulatura

Opis

179. Postulatura je neophodna etapa kao primjerena priprava za novicijat (usp. ZKP 597 § 2), za vrijeme koje postulant učvršćuje vlastitu odlučnost da se postupnim prijelazom obrati od svjetovnoga života na franjevački način života.

180. Postulant, kao kandidat za Franjevački red, sudjeluje u bratskom životu bez da je vezan obvezama redovničkoga života.

Ciljevi

181. Franjevačka postulatura omogućuje postulantu da provjeri svoju odluku da započne nasljedovanje Isusa Krista po načinu života sv. Franje i da se primjereno pripremi za novicijat (usp. GGKK 126; 149).

182. Postulant, potpomognut odgajateljima, posvećuje se osobito svojoj ljudskoj formaciji i produbljuje svoje krsno zalaganje.

183. Postulant upoznaje i postupno kuša franjevački život u mjesnome i u provincijskom bratstvu (usp. GGKK 149).

184. Postulant i mjesno bratstvo formacije dolaze do odgovorne odluke s obzirom na ulazak u novicijat, provjeravanjem motivacija zvanja i prikladnosti postulanta za franjevački život (usp. GGKK 149-150).

Sredstva

185. U svakoj provinciji neka se izradi i ostvaruje vlastiti program koji neka postulanta dovodi do:

a.

- ljudskoga rasta koji bi jamčio dostatnu psihofizičku uravnoteženost;
- osobne zrelosti u poznavanju i prihvaćanju samoga sebe;
- društvene zrelosti sa sposobnošću integracije u zajednicu u uravnoteženosti s ispravnom samostalnošću;
- dostatnoga stupnja opće izobrazbe

b.

- osobnoga odnosa prema Kristu, sa željom za obraćanjem i posvećenjem Bogu i darivanjem braći;
- primjerena poznavanja kršćanske vjere i do temeljne duhovne i biblijske formacije;
- aktivnoga sudjelovanja u životu Crkve;

c.

- početnoga poznavanja karizme i franjevačkoga života, uzajamno dijeleći život s braćom;
- iskustva služenja i rada u različitim oblicima siromaštva.

186. Postulanta prati magistar u bratstvu u kojemu može pronaći konkretan model franjevačkoga života koji će mu pomoći da otkrije vlastite sposobnosti, da svlada otpore za taj način života, i da razluči vlastito zvanje.

187. Neka se postulant upućuje u sposobnost analize i kritičkog vrednovanja stvarnosti u kojoj je pozvan živjeti franjevačku karizmu.

188. U prosuđivanju prikladnosti postulanta neka se vodi računa osobito o ovim kriterijima za prosuđivanje:

- psihofizička uravnoteženost;
- nepostojanje očitih uvjetovanosti;
- sposobnost za inicijativu i suodgovornost;
- pravilna upotreba slobode i vremena;
- raspoloživost za služenje i rad;
- sposobnost za slobodni i odgovorni izbor;
- poznavanje i praktično življenje kršćanske vjere;
- dovoljna jasnoća namjera i motivacija;
- prihvaćanje posredovanja odgajatelja;
- sposobnost za život u zajednici;
- raspoloženost da slijedi Krista u siromaštvu, poslušnosti i čistoći.

189. Što se tiče specifično franjevačke formacije neka se za vrijeme postulaturne vodi računa što propisuje *Ratio Studiorum* OFM (usp. RS 146).

2. Novicijat

Opis

190. Novicijat je vrijeme u kojemu novak započinje život u Redu, nastavlja razlučivanje i produbljivanje vlastite odluke da slijedi Krista u Crkvi i u današnjem svijetu po duhu sv. Franje, da upozna i dublje kuša franjevački način života (usp. GGKK 152).

Ciljevi

191. Novak se uvodi u dublje i življe poznavanje Isusa Krista, korjenitih zahtjeva nasljedovanja i božanskog poziva na franjevački život.

192. Novak kuša vlastiti život Reda sudjelujući u mjesnom bratstvu i integrirajući se postupno u provincijsko bratstvo (usp. GGKK 130; 139).

193. Novak nastavlja svoju ljudsku i kršćansku formaciju, te svoje srce i svoj um suobličuje Isusu Kristu u duhu sv. .Franje (usp. GGKK 152; 127).

194. Novak pročišćava i produbljuje svoje motivacije, provjerava nakane i procjenjuje svoju prikladnost za franjevački život (usp. GGKK 152).

195. Novak se pripravlja da, u Crkvi i u Redu, teoretski i praktički živi dublje zajedništvo s današnjim ljudima u njihovoj povijesnoj, društvenoj, političkoj, kulturalnoj i religioznoj stvarnosti (usp. GGKK 127 §3; 130).

196. Novak njeguje dimenziju rada, duh evangelizacije, s osobnim projektom života i poznavanjem nacionalne i crkvene zbilje, u kojoj mora kao manji brat tražiti posljednje mjesto u društvu.

Sredstva

197. Svaka provincija mora imati vlastiti i dobro raščlanjen program, kako bi novaci mogli upoznati i započeti živjeti redovničkim životom u nasljedovanju Isusa na način sv. Franje sukladno s čl. 152-154 GGKK i čl. 81 GGSS), tako da:

- novak bude uveden u teologiju redovničkoga života, napose teologiju Pravila, Generalnih konstitucija i franjevačke duhovnosti koja se temelji prvenstveno na spisima sv. Franje i na zdravoj tradiciji Reda. Neka se istodobno odgajaju u praksi evanđeoskoga života, u vježbanju bratskoga zajedništva i u sudjelovanju u aktivnostima braće;
- neka se novak svakodnevno posveti čitanju i meditaciji Svetoga pisma i nadasve svetog Evanđelja, dajući da mu sila Božje Riječi preobrazi srce i razum;
- novaka treba voditi kako bi, u vjernosti osobnoj i zajedničkoj molitvi, razvijao kontemplativni vidik, i da sve dublje živi pashalni misterij u aktivnom slavljenju liturgije, po primjeru Marije »Djevice koja je postala Crkva« (PM 1), i u vježbama pobožnosti koje preporuča zdrava tradicija Reda.

198. Formaciju novaka nadahnjuje i vodi magistar, koji treba biti prikladan i zreo u franjevačkom životu (usp. GGKK 139 § 2), sposoban pratiti i razumjeti novaka, potpomognut suradnjom »zboru odgajatelja« i mjesnoga bratstva.

199. Neka novak stalno bude spreman za česte revizije s ostalim novacima i odgajateljima kako bi potvrdio napredovanje u nasljedovanju Krista i u stjecanju sposobnosti za život vlastit Redu.

200. Neka novak sudjeluje u nekim apostolskim djelatnostima s malenima i siromašnima, da upotpuni formaciju i tako nauči ostvarivati jedinstvo između akcije i kontemplacije (usp. GGKK 154 § 2).

201. Neka novak razvija sposobnosti da iz franjevačke perspektive spozna, kritički prosuđuje i sudjeluje u stvarnostima.

202. Utvrđivanje prikladnosti novaka za prve zavjete treba obaviti vodeći računa osobito o slijedećim kriterijima razlučivanja:

- primjereni stupanj ljudske i afektivne zrelosti, sposobnost za dobre međusobne odnose;
- unutarnja disciplina kao samokontrola i odricanje samoga sebe (usp. GGKK 132);
- duh poduzetnosti te aktivno i odgovorno sudjelovanje u vlastitoj formaciji;
- sposobnost da prihvaćaju različitosti kod drugih i da žive u bratstvu (usp. GGKK 45);
- Očita odgovornost da se odgovori milosti rada;
- sposobnost da se stavi u pitanje i vrednovati se u svjetlu Božje riječi;
- sposobnost da se provodi život molitve i kontemplacije;
- sposobnost da se iz osobnog projekta prijeđe na zajednički projekt;
- prilagodljivost i dijalog s odgajateljima (usp. GGKK 129);
- poštivanje i briga za staru, bolesnu i slabu braću (usp. GGKK 44);
- osjećaj pripadnosti bratstvu, provinciji i Redu;
- sposobnost da se poslužuje posljednje i rubne društva;
- shvaćanje zavjeta i ozbiljna želja da ih se živi s radošću i vedrinom;
- dostatno poznavanje sadržaja formacije, napose franjevačke karizme i Svetoga pisma.

203. S obzirom na specifično franjevačku formaciju, neka se za vrijeme novicijata vodi računa o onom što propisuje *Ratio Studiorum OFM* (usp. RS 147).

3. Vrijeme privremenih zavjeta

Opis

204. Vrijeme privremenih zavjeta usavršava početnu franjevačku formaciju u njezinim različitim aspektima teorijskim i praktičnim, tako da brata osposobi za cjelovitije provođenje života i poslanja vlastitoga Reda u današnjemu svijetu, kao i za pripravljanje na polaganje svećanih zavjeta (usp. GK 157; 158 § 1).

Ciljevi

205. Produbljujući, pounutarnjujući i utjelovljujući franjevačku karizmu u svojem životu brat nastavlja sazrijevati kao ljudska, kršćanska i franjevačka osoba.

206. Manji je brat pozvan rasti u svojem aktivnom sudjelovanju, u suodgovornosti i poistovjećivanju sa životom i djelovanjem mjesnoga i provincijskoga bratstva.

207. Manji brat postupno preuzima odgovornost za svoje poslanje u Crkvi i u svijetu, u suglasju sa franjevačkom karizmom, s vlastitim darovima i s težnjama i potrebama Božjega naroda.

208. Manji brat nastavlja svoje razlučivanje i pripremanje kako bi po svećanim zavjetima preuzeo konačnu obvezu u Redu manje braće.

Sredstva

209. Svaka provincija treba imati vlastiti program i zajednički za sve kako bi braća s privremenim zavjetima dobila opću, sistematsku i usklađenu formaciju, (duhovnu i apostolsku, doktrinalnu i praktičnu), te primjerenu od Boga primljenim darovima, da tako mognu služiti bratstvu, Crkvi i svim ljudima, formaciju koja bi odgovarala iščekivanjima i potrebama suvremenoga svijeta.

210. Program formacije treba sadržavati produblјivanje franjevačke karizme i, između ostalih aktivnosti i iskustava formacije, treba pružiti svoj braći s privremenim zavjetima, neovisno o njihovu opredjeljenju, studij na ovim područjima:

a. Na franjevačkom području:

- studij Pravila i spisa sv. Franje;
- studij ostalih franjevačkih izvora;
- povijest Reda i provincije;
- uvod u duhovnost Drugoga i Trećega reda;
- uvod u franjevačku filozofsku i teološku misao;
- uvod u franjevačku evangelizaciju;
- studij GGKK i GGSS i drugih dokumenata Reda.

b. Na teološkom području:

- uvod u Sveto pismo
- uvod u teologiju redovničkoga života;
- uvod u kristologiju i ekleziologiju;
- uvod u liturgijski život;
- uvod u moralnu teologiju;
- uvod u sakramente.

c. Na humanističkom području:

- uvod u razumijevanje suvremenoga svijeta i ljudske osobe;
- uvod u razumijevanje vlastite kulture i pučke religioznosti;
- studij jezika i umjetnosti.

211. Brata u privremenim zavjetima treba pratiti magistar i »zbor odgajatelja«.

212. Brat s privremenim zavjetima neka sudjeluje u životu mjesnoga i provincijskoga bratstva kako bi razumio važnost bratskoga života, prihvatio njegovu stvarnost i osjetio se odgovornim za njega, uvažavajući druge u njihovim različitostima.

213. Brat s privremenim zavjetima neka sudjeluje u različitim aktivnostima provincijskoga bratstva, napose u radu s najsiromašnijima, i neka vrednuje rad zajedno sa svojim odgajateljima, kako bi jasnije razlučio potrebe Crkve, Reda i svijeta, i vlastite sposobnosti i karizme.

214. Brat s privremenim zavjetima neka se uključi i neka bude solidaran sa stvarnošću svijeta i sa problematikom zemlje u kojoj je pozvan živjeti svoj poziv.

215. U vrjednovanju prikladnosti brata za svečane zavjete, neki kriteriji koji bi se trebali uzeti u obzir, jesu:

- afektivna zrelost;
- očiti znaci primjerenoga i zrelog osobnog odnosa sa Bogom u molitvi;
- osobna inicijativa i odgovornost za vlastiti redovnički život;
- sposobnost za život i rad u bratstvu;
- sposobnost da bude aktivan i usmjeren na služenje drugima, osobito najsiromašnijima;
- osjećaj pravde, mira i poštivanja stvorenoga;
- duh milosrđa i pomirenja;
- sposobnost preuzimanja konačne obveze opslužujući evandeoske savjete;
- raspoloživost da svjedoči i naviješta Sveto Evanđelje;
- dostatna unutarnja sloboda i prakticiranje siromaštva;
- osjećaj pripadnosti bratstvu, provinciji, Redu i Crkvi.

IV. OPĆA, TEOLOŠKA, PROFESIONALNA I MINISTERIJALNA FORMACIJA U FRANJEVAČKOM DUHU

1. Uvod

217. Da bi bili učinkoviti svjedoci i navjestitelji Božje riječi i da bi surađivali u služenju Crkve i u izgradnji Kraljevstva, Manja braća imaju potrebu da se njihova franjevačka formacija, početna i trajna, ostvaruje i usavršava primjerenom i trajnom pripremom:

- općom, da budu pažljivi prema čovjeku, cijelome čovjeku, svim ljudima (usp. PP 14);
- teološkom, kako bi njihovo djelovanje bilo ukorijenjeno u Božjoj riječi i u življenoj i naviještanoj vjeri Crkve;
- profesionalnom, kako bi njihovo djelovanje među ljudima bilo djelovanje stručnih poslužitelja;
- ministerijalnom, ako ih Bog po Crkvi zove na ministerijalno služenje.

218. Ta formacija omogućuje Manjoj braći da vrše svoj posao kao dar Gospodinov (usp. PPr 5,1) kojim zarađuju svagdašnji kruh (usp. NPr 7,4-7; OR 20-21) i uključuju se u društvo.

219. U toj formaciji neka se očituje da Manji brat, vjeran svojem odabiru siromaštva, izabire i prihvaća rad u duhu:

- molitve i pobožnosti (usp. RS 21 – 22);
- bratstva i solidarnosti sa svojom braćom i narodom kojemu posluhuje (usp. RS 23 – 24);
- malenosti, jednostavnosti i uzajamnog dijeljenja s drugima, osobito s malenima i siromašnima ovoga svijeta (usp. RS 25 – 27);
- slobode i nenavezanosti, odbacujući svjetovni duh konsumizma i aktivizma.

2. Opća formacija

Opis

220. Opća formacija smjera stjecanju kulture i obrazovanja «ukorak s vremenima» (RdC 18) koje omogućuju bratu da se kao protagonist smjesti u svoju epohu i u svoj ambijent (usp. Med F 41- 48), to je ono što se naziva također »ljudskom formacijom« (Med F 61-64).

221. Ta formacija, u svojim različitim vidicima, pruža mnogovrsne mogućnosti, a promiče se kako bi odgovorila potrebama trajne i one početne formacije.

Ciljevi

222. Opća formacija pospješuje osobni razvoj i pruža sredstva za razumijevanje i analizu koje omogućuju da se:

- ima kritički pogled na društvo i svijet;
- upozna samoga sebe, upozna i razumije ljudsko biće, etape njegova razvoja, njegovu psihu;
- komunicira u bratstvu, u kulturalnom ambijentu;
- komunicira sa osobama i grupama koje govore drugim jezikom;
- ima potrebnu razinu za pristup profesionalnoj i tehničkoj formaciji;
- bude učinkovit u poslu evangelizacije, u služenju bratstvu i Redu, u zalaganju za pravedno, mirotvorno i društvo koje poštuje stvorenje.

Sredstva

223. Opća formacija je pozorna za:

a. studij humanističkih znanosti, među kojima:

- psihologiju i psiho-sociologiju, upoznavanje sebe i drugih, za vježbanje u aktivnom slušanju (usp. Med F 35), za senzibilizaciju ljudskih odnosa (usp. Med F 47) i za fenomene grupe;

- inicijacija u sociologiju (usp. Med F 53), politiku, ekonomiju i u ekologiju (usp. RS 54).
- b. posuvremenjenje poznavanja književnosti, povijesti i filozofije; učenje i usavršavanje u jezicima (RS 53 – 61);
- c. pripremu za tehnike u uporabi sredstava priopćivanja: u pisanom, govornom, u audiovizuelnom izražavanju (usp. RS 139 – 140; Med F 72);
- d. razvijanje osobnih darova, osobito kreativnosti i umjetničkoga izražavanja, kako bi ih se usmjerilo na kontemplaciju i služenje drugima (RS 10. 19. 20)..

3. Teološka formacija

Opis

224. Teološka formacija ima za cilj produbiti i upotpuniti kršćansku i franjevačku formaciju Manjega brata prema njegovim mogućnostima i po njegovim opredjeljenjima kako bi potpuno živio misterij Krista i kako bi mogao biti korisniji u izgradnji Kraljevstva Božjega (usp. GGKK 160 § 1).

Ciljevi

225. Teološka formacija omogućava manjem bratu da:

- hrani svoju vjeru i da je temelji na crkvenoj i franjevačkoj tradiciji (usp. RS 67);
- suočava svoju vjeru s problemima suvremenoga svijeta (usp. RS 68; Med F 60);
- uspostavi dijalog s drugim kršćanima, s drugim religijama i agnosticima (usp. RS 70 – 74; Med F 59-60);
- svjedoči i uzajamno dijeli svoju vjeru s današnjim ljudima;
- s većom djelotvornošću vrši službu evangelizacije;
- prosvjetljuje i unapređuje osobno i društveno prakticiranje vjere.

226. Teološka bi formacija želi predložiti franjevački način bavljenja teologijom:

- praktična teologija u duhu malenosti i služenja;
- teologija povezana s molitvom;
- teologija bliska životu, okrenuta konkretnom djelovanju.

227. Ta bi formacija htjela predložiti franjevačku teologiju koja bi odgovarala izazovima našega vremena:

- teologiju stvorenoga, koja bi hranila hvalu Stvoritelju, a ljude učila poštivanju stvorenoga te donosila svjetlo vjere ekološkim problemima našega vremena;
- teologiju i kristologiju koje bi aktualizirale Božje spasenje i oslobođenje kao odgovor na pozive i potrebe siromaha danas;
- teologiju koja bi usmjeravala prema poštivanju osobe i njezinih prava;
- teologiju koja bi upućivala na izgradnju bratskoga svijeta (pravda, mir, ekumenizam) (usp. Med F 59);
- teologiju koja bi bila usidrena na eshatološkom gledanju i koja bi u njemu nalazila snagu za svakodnevno zalaganje.

Sredstva

228. Neka Red i provincije unapređuju teološku formaciju kako različitim primjerenim sredstvima, i u suradnji s franjevačkom obitelji, tako i preko drugih institucija. Osobito po:

- stvaranju i poboljšanju Centara za teološke i biblijske studije (usp. RS 118 – 123; Med F 71);
- održavanju i poboljšavanju barem jednog Istraživačkoga centra (usp. RS 124);
- organiziranju tečajeva za posuvremenjenje;
- podržavanju izdanja (knjiga, revija, članaka);
- ustanovljenju i posuvremenjivanju knjižnica;
- ostvarivanju programa trajne formacije na razini provincija i bratstava;
- pripravi braće za poučavanje i teološko istraživanje;

- sudjelovanju u mjesnim studijskim centrima ili u drugim sredstvima teološke formacije, dajući prednost onima koji su sukladniji usmjerenjima Reda.

4. Profesionalna formacija

Opis

229. Profesionalna je formacija usmjerena prema stjecanju osposobljenosti manualnog, tehničkog, umjetničkog i znanstvenog reda, u doba početne i trajne formacije, što omogućuje Manjem bratu da živi svoje poslanje obavljajući neki zanat ili kvalificiranu djelatnost u društvu, u Crkvi i u Redu (usp. RS 85 – 89)..

Ciljevi

230. Profesionalna formacija omogućava Manjem bratu:

- da se ostvari i da razvija svoje darove kako bi ih stavio u službu Reda, Crkve i svijeta;
- da bude solidaran s radnicima dijeleći njihov život (usp. GGKK 78);
- da na primjeren i kvalificiran način odgovori potrebama svojega vremena (usp. GGKK 162) i tako izvrši svoje specifično poslanje u svijetu.

Sredstva

231. U izboru ove profesionalne formacije, neka se istodobno vodi računa o sposobnostima i sklonostima svakoga pojedinog, o potrebama i o prioritetima bratstva, provincije i Reda (usp. GGKK 79), mjesta i osoba.

232. Ta profesionalna formacija neka se ostvaruje tako:

- da bude u skladu s kulturalnim kontekstom;
- da iskoristi mogućnosti mjesne, pokrajinske i međunarodne formacije;
- da se ostvaruje u franjevačkome duhu, pa i onda kad se ta formacija ostvaruje izvan institucija Reda;
- da pospješuje međuprovincijsku suradnju i onu unutar franjevačke obitelji.

5. Formacija za službe i svete redove

Opis

233. Formacija za službe i za svete redove sastoji se od teorijske i praktične pripreme Manjega brata, prema zahtjevima Crkve, specifičnoga franjevačkoga poziva i potreba ljudi, za izgradnju Kraljevstva Božjega (usp. RS 80 – 84).

Ciljevi

234. Formacija za službe i svete redove pomaže bratu da kao Manji brat, djelovanjem Duha i uz vodstvo odgajatelja, produbi i učini da sazrije poziv na različite službe u Crkvi.

235. Ta formacija potiče Manjega brata da neposrednije iskustveno doživljava život s narodom, kako bi bolje upoznao njegove probleme i njegova očekivanja i kako bi mu donio navještaj Evanđelja.

236. Ta formacija dovodi manjega brata do franjevačkoga poimanja službi i svetih redova kako bi ih živio i vršio kompetentno, vjeran duhu sv. Franje (usp. GGKK 164).

Sredstva

237. Praktična formacija za bilo koje ministerijalno služenje ostvaruje se prvenstveno u svakodnevnom iskustvu života u bratstvu, u crkvenoj zajednici, u društvu i osobito među siromašnima.

238. Da bi se pomoglo Manjem bratu u razlučivanju poziva na službe i na svete redove neka se ovo ima na umu:

- osobne karizme;
- potrebe Crkve i svijeta;
- duboka raspoloživost za služenje;
- sposobnost za vršenje neke službe;
- raspoloživost za suradnički rad.

239. Priprava Manjega brata za služenje u evangelizaciji zahtijeva:

- zalaganje u trajnoj formaciji;
- raspoloživo! za inkulturaciju i za vrednovanje pučke religioznosti;
- vrednovanje duhovnosti i oblika franjevačkih pobožnosti;
- sposobnost za rad u crkvenim grupama, u poštivanju i unapređivanju specifičnoga zvanja laika;
- bliskost životu i načina govora naroda;
- poznavanje i dijalog s drugim religijama i kulturama.

240. Manji brat, vjeran primjeru i riječima sv. Franje, posebno ima na srcu službe Ljubavi, Riječi, Euharistije i Pomirenja.

a. U vršenju službe Ljubavi neka Manji brat:

- bude sluga i siromah po primjeru Isusa Krista;
- znade služiti besplatno;
- znade uzajamno dijeliti s drugima i biti solidaran;
- oblikuje sebe u osjetljivosti prema stvarnostima kako bi vidio poteškoće i razumio njihove uzroke;
- ima sposobnost da se stalno prilagođava potrebama Crkve i povijesnoga trenutka;
- bude glasnik pravde, mira i pomirenja;
- se brine za one kojima iskazuje djelotvornu ljubav kako bi oni postali protagonisti svoga ljudskog dostojanstva i oslobođenja.

b. U vršenju službe Riječi neka Manji brat:

- cijeni i poštuje Riječ Božju;
- proučava i stalno meditira Sveto pismo;
- prepoznaje Božju prisutnost i djelovanje u povijesti i u stvaranju;
- naviješta Evandjelje promičući istinske ljudske vrijednosti u svakoj kulturi.

c. U vršenju službe Euharistije neka Manji brat:

- hrani živu vjeru prema sakramentu Euharistije;
- časti s velikim poštivanjem presveto Tijelo i Krv Gospodinovu;
- produbljuje otajstvo Utjelovljenja i Pashe Isusove prisutno također među braćom, napose u malenima i bolesnima u kojima njega prihvaćamo i njemu služimo.

d. U vršenju službe Pomirenja Manji brat:

- neka sam priznaje da je grešnik potreban Božjega milosrđa;
- neka se dobro osposobi za pokornički pastoral pozoran na njegovu crkvenu i društvenu dimenziju;
- neka njeguje stavu dubokoga poštivanja i dobrohotnosti prema onima koji pristupaju sakramentu Pomirenja;
- neka posveti veliku pažnju i brigu u podjeljivanju ovoga sakramenta.

DODATCI

I. Provincijsko tajništvo za formaciju i studije

I. Tajništvo je trajna institucija provincije da, u ovisnosti o provincijalnom ministru i pod predsjedanjem tajnika za formaciju i studije, animira, promiče i koordinira sve ono što se odnosi na formaciju i na studije u provinciji, sukladno s *Generalnim konstitucijama* i *Generalnim statutima*, sa *Ratio Formationis Franciscanae* i *Ratio Studiorum OFM*.

2. Njegova je svrha da postigne da formacija bude usklađena, postupna i dosljedna za svu braću provincije i za sve kandidate (usp. GGKK 133; RFF 52).

3. Temeljni zadaci:

- a. izraditi *Ratio Formationis provincije*, u skladu s *Ratio Formationis Franciscanae*, predstaviti je na odobrenju ministru i njegovu definatoriju i obznaniti je cijeloj provinciji;
- b. izraditi *Ratio Studiorum provincije* (usp. RS 7 § 1) u skladu s *Ratio Studiorum OGM*, predstaviti je na odobrenje ministru i njegovu definatoriju i onda je obznaniti cijeloj provinciji;
- c. surađivati u izradi *Ratio Studiorum* konferencije koju treba predstaviti na odobrenje konferenciji provincijalnih ministara;
- d. promicati, koordinirati i rašlaniti formativne napore različitih kuća formacije, s prikladnim sredstvima i zgodnim inicijativama;
- e. raditi zajedno s drugim tajništvima i komisijama provincije;
- f. brinuti se za odnose informacija, međusobne izmjene formativnih iskustava i nadahniteljskih crta franjevačke formacije, u duhu služenja i suradnje s drugim tajništvima konferencije, Reda i sa drugim akademskim, znanstvenim, kulturalnim i religioznim jedinicama, osobito s franjevačkom obitelji;
- g. pobrinuti se da se odgajatelji, profesori i stručnjaci u znanostima pripremaju i obnavljaju neprestano;
- h. predložiti provincijskoj upravi braću koja bi se trebala specijalizirati u različitim područjima znanja (usp. RS II), u skladu s potrebama provincijskoga bratstva i Reda i vodeći računa o vlastitim nadarenostima pojedinca (usp. RS 97. 98).
- i. predlagati provincijskoj upravi ime braće sposobne za službu odgajatelja i imena braće prikladne za integriranje bratstva formacije, vodeći računa što s obzirom na to kažu *Generalne konstitucije* i *Ratio Formationis Franciscanae* (usp. GGKK 140 § 1.2.3; RFF 71 – 78);
- j. organizirati djelatnosti trajne formacije odgajatelja;
- k. pružati informacije o različitim tečajevima teološkoga, pastoralnoga i duhovnoga usavršavanja.

II. Provincijski tajnik za formaciju i studije

1. Tajnik vrši funkcije animiranja, koordinacije i predstavljanja tajništva.

2. Glavni zadaci:

- a. provincijalnom ministru pomagati, savjetima i prijedlozima, u pitanjima koja se odnose na formaciju i studije, promičući i koordinirajući sve formativne djelatnosti provincije (usp. GGSS 73 § 2), u uskoj suradnji s drugima članovima provincijskog tajništva za formaciju i studije, bdijući i osiguravajući kontinuitet između trajne i početne formacije (usp. TFOFM 69);
- b. predsjedati provincijskom tajništvu za formaciju i studije (usp. SSGG 71 § 1);
- c. jačati dijalog i suradnju odgajatelja među njima kroz povremene susrete svih onih koji se posvećuju trajnoj i početnoj formaciji «da prosuđuju različita iskustva, unapređuju uzajamnu suradnju, i da pomoću zajedničkih kriterija promiču jedinstvo usmjerenja» (GGKK 143);
- d. bratski pohađati kuće formacije i središta studija provincije;
- e. primicati i izvršavati odluke tajništva koje potvrdi provincijalni ministar i njegov definatorij;
- f. predavati provincijalnom ministru i njegovu definatoriju prijedloge koje formulira tajništvo;
- g. brinuti se za arhiv i uredno ga predati svom nasljedniku;
- h. predstaviti provincijskom kapitolu izvješće o stanju formacije i studija u provinciji;
- i. predstavljati provincijsko tajništvo za formaciju i studije pred tajništvom za formaciju i studije pri konferenciji.

III. Moderator za trajnu formaciju

1. Moderator za trajnu formaciju je koordinator i animator vijeća za trajnu formaciju.
2. Član je provincijskog tajništva za formaciju i studije i radi zajedno s njim.
3. Glavni zadaci (usp. TFOFM 70):
  - a. izraditi trogodišnji plan trajne formacije u skladu s *Ratio formationis* provincije i predstaviti ga provincijskom kapitolu na odobrenje, pošto ju je odobrilo provincijsko tajništvo za formaciju i studije;
  - b. bdjeti da budu ostvareni programi trajne formacije odlučeni na provincijskom kapitolu;
  - c. bratski pohađati i animirati mjesna bratstva da im se konkretno pomogne u ostvarivanju programa trajne formacije;
  - d. obavijestiti, tako provincijsku upravu kako provincijsko tajništvo za formaciju i studije, o radu koji ostvaruje;
  - e. na provincijskom kapitolu predstaviti izvješće o trajnoj formaciji u provinciji;
  - f. obavještavati o tečajevima, aktivnostima, literaturi, materijalima, itd. ... trajne formacije koje pružaju druga nastojanja Reda, biskupije i drugih redovničkih obitelji i «poticati braću da sudjeluju, organiziraju i iniciraju druge aktivnosti za trajnu formaciju u skladu sa specifičnim, profesionalnim i ministerijalnim potrebama» (TFOFM 70);
  - g. susretati se s drugim moderatorima svoje konferencije da uzajamno dijele ideje, iskustva, pomagala i sredstva za trajnu formaciju(usp. TFOFM 71e).

IV. Vidici ljudskog rasta

1. Osjećaj identiteta i prihvaćanje samoga sebe (usp. Med F16);
2. Osjećaj osobne slobode, inicijativa i odgovornost za vlastiti život (usp. Med F 16; 22; 33; GGKK 129 § 2; 141 § 2);
3. Sposobnost da razlučuje, odlučuje i da preuzima obvezu (usp. Med F 16);
4. Sposobnost da nadvlada i nadvisi egocentričnom (usp. GGKK 67; 132; Med F 16);
5. Svijest i prihvaćanje dara vlastite seksualnosti i želja da živi i raste u celibatu i u čistoći (usp. GGKK 9 § 1-2);
6. Volja da razvija samoga sebe u fizičkom, psihološkom, intelektualnom, društvenom, moralnom i duhovnom smislu (usp. GGKK 127 § 2);
7. Spremnost za manualni rad (usp. GGKK 76; 80);
8. Otvorenost i spremnost prihvaćanja novih vrednota, sposobnosti, perspektiva i iskustava (usp. Med F 16);
9. Sposobnost prihvaćanja, življenja, dijalogiziranja i rada s drugima, makar i različitih kultura (usp. GGKK 40; 93; 129,1; Med F 16; 22; 34-36);
10. Sposobnost za razvijanje pozitivnih međusobnih odnosa s muškarcima i ženama (usp. Med F 22; 35-36; 51);
11. Osjećaj za pravdu i mir (usp. Med F 36. 56; GGKK 1 § 2; 68);
12. Sposobnost da se bude solidaran sa siromašnima (usp. GGKK 97 § 1-2; 78 § 1; 8 § 3; Bah 31,1).

V. Vidici kršćanskog rasta

1. Volja da se traži i vrši volja Božja (usp. GGKK 7 § 1; Med F 15-16; Mad 5).
2. Volja da se moli i da se postane osobom usredotočenom na Boga (usp. Med F 44; GGKK 1 § 2; 19).
3. Osobni odnos s Isusom Kristom, hranjen redovitim slavljenjem sakramenata i meditacijom njegove Riječi (usp. GGKK 21-22; 33 § 2-3; 35 § 2; Mad 5; CPO 81, 36b) i ozbiljno zalaganje da ga se slijedi.
4. Živa vjera pretočena u riječ i djelovanje (usp. GGKK 89 § 1; 84; 1 § 2).
5. Poznavanje katoličke vjere i ljubav prema Crkvi (usp. CPO 81, 39c; GGKK 4 § 1).
6. Svijest o Božjoj prisutnosti i njegovom spasiteljskom djelovanju u vlastitome životu, u Crkvi i u svijetu (usp. GGKK 4 § 1; 20 § 2; Med F 44).
7. Volja da se bude evangeliziran i da evangelizira (usp. GGKK 83 § 2; 86; Med F 27; Bah 11; 15; 18a; 28-29).
8. Proročki, misionarski i ekumenski duh (usp. GGKK 4 §1; 116 § 1; 127 § 3; 95; Med F 28; 59).

VI. Vidici franjevačkoga rasta

1. Život pokore izražen u trajnom obraćenju Kristu i evanđeoskom životu u duhu sv. Franje (usp. GGKK 1 § 2; 6; 7 § 1; 8 § 1; 9 § 1; 32-34; 92 § 1; 153 § 2).
2. Život Manje braće obilježen mirotvornim i poniznim srcem te duhom veselim i uljudnim (usp. GGKK 8 § 2-3; 64; 66 § 1; 97; Med F26; Bah 22; CPO 81 26).
3. Bratski život izražen u sposobnosti da se živi s drugima poput braće, da se prigrli velika franjevačka obitelj i da se bude u bratstvu sa svim narodima (usp. GGKK 1; 38-44; 50-63; 87; Med F 25; Mad 15a i 17; CPO 81 26).
4. Duh molitve i pobožnosti (usp. GGKK 19-20; 24; 28-31; Med F 43; Mad 29).
5. Život spremnosti i dobre volje za služenje i rad (usp. GGKK 76-81; Med F 54; Mad 28).
6. Život u siromaštvu i jednostavnosti, te želja da se bude sa siromašnima (usp. GK 8,3; 34,2; 53; 72,3; 78; 82,1; 87; 3; 97; Med F 54; Mad 28).
7. Život pravde i mira (usp. GGKK 1 § 2; 68-69; 96 § 2; Med F 56; Mad 16; 34; Bah 16; 35; 37-38).
8. Ljubav i smjerno poštivanje stvaranja i okoliša kao odsjaja Božje prisutnosti (usp. GGKK 9 § 4; 71; Bah 16).
9. Kontemplativni stav u osobnom, zajedničkom i profesionalnom životu (usp. GGKK 29; 153 § 2).

SADRŽAJ

Odredba proglašenja.....	5
Predgovor.....	7
Napomena uz hrvatsko izdanje.....	
Kratice.....	10
UVOD(br. 1-4).....	11
I. EVANĐEOSKI POZIV MANJEGA BRATA.....	15
1. Nasljedovanje Krista (br. 5-10).....	15
2. Potpuno predanje Bogu (br. 8-11).....	15
3. Duh molitve i pobožnosti (br. 12-16).....	17
4. Bratstvo (br. 17-21).....	18
5. Malenost (br. 22-25).....	19
6. Evangelizacija (br. 26-29).....	21
7. U Crkvi i u svijetu (br. 30-35).....	22
II. FRANJEVAČKA FORMACIJA	
1. Po primjeru svetoga Franje (br. 36-39).....	25
2. Načela franjevačke formacije.....	26
Opća načela (br. 40 – 44).....	26
Posebna načela (br. 45-54).....	26
3. Franjevačka pedagogija (br. 55 – 61).....	28
4. Formirati Manjega brata za evanđeoski život (br. 62-65).....	31
Formirati za duh molitve i pobožnosti (br. 66 – 69)	32
Formirati za zajedništvo života u bratstvu (br. 70 – 76)	33
Formirati za malenost, siromaštvo i solidarnost (br. 77 – 83)	35
Formirati za evangelizaciju i poslanje (br. 84 – 91)	37
5. Pratiti poziv	39
Opće smjernice (br. 92 – 97)	39
Osobna pratnja (br. 98 – 104).....	41
3) Konkretni vidici ljudskog, kršćanskog i franjevačkog rasta (105 - 106).....	43
1. Vidici ljudskoga rasta	43
2. Vidici kršćanskoga rasta	44
3. Vidici franjevačkoga rasta	44
III. FORMATIVNE ETAPE	47
1. Trajna formacija	
Opis (br. 107 - 109).....	47
Ciljevi (br. 110 - 113).....	47
Sredstva (br. 114 - 123).....	48
2. Protagonisti formacije	
Formativna bratstva (br. 124- 134).....	50
Odgajatelji (br.135 -143).....	52
Neke praktične posljedice (br. 144 -157).....	53
3. Pastoralna skrb za zvanja	
Opis (br. 158).....	57
Ciljevi (br. 159 -164).....	58
Sredstva (br. 165 - 172).....	59
4. Početna formacija	
Uvod (br. 173 -178).....	61
1) Postulatura	
Opis (br. 179 -180).....	62
Ciljevi (br. 181 -184).....	62

Sredstva (br. 185 -189).....	63
2) Novicijat	
Opis (br. 190).....	64
Ciljevi (br. 191 - 196).....	65
Sredstva (br. 197 - 203).....	65
3) Vrijeme privremenih zavjeta	
Opis (br. 204).....	68
Ciljevi (br. 205 -208).....	68
Sredstva (br. 209 -216).....	68
III. OPĆA, TEOLOŠKA, PROFESIONALNA I MINISTERIJALNA FORMACIJA U	
FRANJEVAČKOM DUHU	73
1. Uvod (br. 217 - 219).....	73
2. Opća formacija	
Opis (br. 220 -221).....	74
Ciljevi (br. 222...).....	74
Sredstva (br. 223).....	75
3. Teološka formacija	
Opis (br. 224).....	75
Ciljevi (br. 225 - 227).....	75
Sredstva (br. 228).....	77
4. Profesionalna formacija	
Opis (br. 229).....	77
Ciljevi (br. 230).....	77
Sredstva (br. 231 - 232).....	78
5. Formacija za službe i Svete redove	
Opis (br. 233).....	78
Ciljevi (br. 234 - 236).....	79
Sredstva (br. 237 - 240).....	79
DODATCI	
I. Provincijsko tajništvo za formaciju i studije.....	83
II. Provincijski tajnik za formaciju i studije	84
III. Moderator za trajnu formaciju	85
IV Vidici ljudskoga rasta.....	86
V. Vidici kršćanskoga rasta.....	87
VI. Vidici franjevačkoga rasta	88
SADRŽAJ.....	91